

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.   Andra Kammaren.   N:o 12.

Lördagen den 24 Februari.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträdet.

§ 1.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om förberedande åtgärder för inrättande af s. k. landtbrefbäring.

Punkten 1.

Bifölls.

I *punkten 2* hade Utskottet hemställt:

»att Riksdagen tillika må i underdånighet anhålla det Kongl. Maj:t täcktes i nåder tillse att, om den ifrågasatta landtbrefbäringen kommer till stånd och till följd deraf poststationer å vissa orter indragas, vederbörande korrespondenter, så vidt möjligt, derigenom icke komma att lida inskränkning i sina nuvarande förmåner, särskildt i afseende å befordran af bref, innehållande penningar till mindre belopp.»

Herr Nils Larson anförde: Jag ber att få för Kammaren meddela, att Första Kammaren, som redan fattat beslut i denna punkt, deri gjort en mindre väsentlig förändring. Men huru obetydlig denna förändring dock är, kan det likväl vara af vigt, att Kamrarne icke stanna i olika beslut; och jag vill derföre anhålla, att denna Kammare ville fatta ett beslut, som vore lika lydande med Första Kammarens. Man har nemligen i Första Kammaren gjort den anmärkingen mot Utskottets hemställan, att deri skulle förekomma förslag om att allmänheten med landtbrefbärare skulle

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 12.

kunna få skicka äfven penningebref innehållande mindre belopp, och att den derföre kunde tolkas så, att meningens skulle vara, att Utskottets förslag skulle omfatta äfven assurerade bref, hvarpå man icke velat ingå. Första Kammaren har derföre förändrat klämmens lydelse sålunda: att Riksdagen tillika må i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder tillse, huruvida icke, om den ifrågavarande landtbrefbäringen kommer till stånd, tillfälle må kunna beredas till befordrande med landtbrefbäringen äfven af rekommenderade bref; och jag tillåter mig således vördsamt hemställa, att äfven denna Kammare för sin del antager denna lydelse.

Häruti förenade sig Friherre *A. H. Fock*.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, biföll Kammaren Herr Nils Larsons nu framställda förslag och hade således i anledning af Utskottets ofvan anförda hemställan fattat följande beslut:

»att Riksdagen må i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder tillse, huruvida icke, om den i fråga varande landtbrefbäringen kommer till stånd, tillfälle må kunna beredas till befordran med landtbrefbärare af äfven rekommenderade bref.»

§ 2.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 2, i anledning af väckt motion om nedsättning i korsbandsportot till utlandet.

§ 3.

Föredrogs och biföllos, hvart efter annat, Banko-Utskottets nedannämnda memorial och utlåtande:

N:o 3, angående afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar;

N:o 4, angående afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar; samt

N:o 5, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran.

§ 4.

Skedde föredragning af det utaf Herr Ch. Dickson i Kammarrens sammanträde den 19 innevarande månad väckta förslag derom, att Kammaren måtte anmoda Herr Talmannen att, i samråd med Första Kammarrens Talman, söka tillvägabrinda ett gemensamt sam-

manträde af ledamöterna från Riksdagens båda Kamrar för öfverläggning rörande de med ordnandet af landets försvar sammanhängande frågor, hvilka snart komme under Riksdagens pröfning och afgörande.

Ordet begärdes af

Herr Dickson, som yttrade: Ehuruväl jag fortfarande är lifligt öfvertygad derom, att ett gemensamt sammanträde mellan båda Kamrarnes ledamöter för öfverläggning om denna viktiga fråga skulle kunna lända till mycket godt, så, och då jag hoppas icke blott att äfven Kammaren delar denna åsigt, utan äfven att ett sådant enskildt sammanträde ändå skall kunna komma till stånd, vill jag dock för närvarande med anledning deraf, att betänkligheter af formel art rest sig mot det af mig nu framställda förslag under den form, hvori det nu framlagts, hos Kammaren vördsamt hemställa om tillåtelse att få återtaga förslaget för närvarande. Jag ber likväl Kammaren vara öfvertygad derom, att jag på enskild väg skall försöka åstadkomma ett sådant sammanträde på sätt och tid, sådant kan varda lämpligt.

Sedan Herr Dickson sålunda återtagit sitt förslag, skulle det samma anses hafva förfallit.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, i anledning af väckt motion om förbrukningsskatt å cigarrer och cigaretter.

§ 6.

Förekom till afgörande Banko-Utskottets memorial N:o 6, i fråga om användningen af bankovinsten för år 1876 m. m.

Om användningen af bankovinsten för år 1876.

Kongl. Maj:t hade i sin proposition angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att af Riksbankens vinst för nämnda år, utgörande 1,820,691 kronor 90 öre, måtte för statsverkets utgifter anvisas ett belopp af 1,600,000 kronor.

Uti motioner, afgifna inom Andra Kammaren, hade rörande samma ämne föreslagits:

af Herr Hans Larsson (motion N:o 75): »det Riksdagen skulle besluta, att Riksbankens vinst för 1876 måtte i Riksbanken bibehållas för inköp af goda utländska statspapper, att användas för stärkande af metalliska kassan; och

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.

(Forts.)

af Herr Ola Månsson (motion N:o 132): »att af den för 1876 upplupna bankovinst närmast hälften, 900,000 kronor, må till Riksgäldskontoret öfverlemnas under år 1878 på den tid bankofullmäktige bestämma, och återstoden, 920,691 kronor 90 öre, i Riksbanken bibehållas att, då bankofullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda statspapper, som vid behof kunna användas för att stärka metalliska kassan».

Och hade Utskottet i frågan hemställt:

1:o

att af Riksbankens under år 1876 upplupna vinst 1,300,000 kronor öfverlemnas till statsverket, samt återstoden, 520,691 kronor 90 öre, åt Riksbanken bibehålles att, då fullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas att åt Riksbanken bereda tillgång på guldvaluta; och

2:o

att den statsverket anvisade del af bankovinsten för år 1876 skall af fullmäktige tillhandahållas Statskontoret med en fjerdedel af hela beloppet inom utgången af Mars, Juni, September och December månader år 1878.

Mot Utskottets hemställan i *punkten 1* voro, enligt anteckning å memorialet, reservationer inom Utskottet anmälda

dels af Herrar *A. Gumælius, Åke Andersson, K. I. Bengtsson, Ola Månsson, Aug. Börjeson* och *J. G. Jansson*, hvilka ansett Riksdagen böra besluta:

»att af Riksbankens under år 1876 upplupna vinst 900,000 kronor må öfverlemnas till statsverket, samt återstoden, 920,691 kronor 90 öre, åt Riksbanken bibehållas att, då fullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa.»

och dels af Herr *N. Fossér*.

§edan nu föredragning skett af det i *punkten 1* framlagda förslaget, anförde

Herr Gumælius: Herr Talman! På de skäl, som finnas anförda i den vid betänkandet fogade reservation, tillåter jag mig vördsam samt hemställa, att Kammarerna måtte, med ogillande af Utskottets hemställan, besluta, att af Riksbankens under år 1876 upplupna vinst 900,000 kronor må öfverlemnas till statsverket, samt återstoden,

920,691 kronor 90 öre, åt Riksbanken bibehållas att, då fullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa.

Om användningen af bankovinsten för år 1876
(Forts.)

Jag skall för ögonblicket icke vidare motivera detta mitt förslag.

I detta yttrande instämde Herr *Aug. Börjeson*.

Herr Clairfelt: När man af Utskottets nu föreliggande betänkande finner, att bankofullmäktige, då fråga först uppstod vid 1875 års riksdag om fördelning af bankovinsten mellan statsverket och Riksbanken, ansågo att en sådan fördelning borde bestämmas, samt att dervid endast en mindre del, hvilken af fullmäktige föreslogs till en fjerdedel, borde åt Riksbanken bibehållas för att stärka dess förmåga att till landets nytta och förkofran fullgöra sina åligganden, så kan man icke annat än förvånas öfver den reservation som i frågan nu är afgifven. Då äfven Utskottet i sitt betänkande säger, att »efter den kännedom om Riksbankens ställning, Utskottet varit i tillfälle inhemta, förefinnes för närvarande icke något särskildt behof för Riksbanken att för egen räkning bibehålla vare sig hela eller någon större del af nästlidna års vinst å bankens rörelse»; då vidare i statsverkspropositionen blifvit begärdt ett större belopp för statsverkets behof än Utskottet här föreslagit; då det således visar sig att det af Utskottet tillstyrkta belopp är det minsta som behöfves för statens utgifter, och då Riksbanken för sin konsolidering icke behöfver ett större belopp än det hvarom Utskottet gjort hemställan, kan det icke vara välbetänt att till Riksbanken öfverlemna så stor del af bankovinsten som reservanterne hafva föreslagit, synnerligast som Riksbanken, såsom synes af Utskottets motivering, icke är i tillfälle att uppköpa så stort belopp af utländska räntebärande valutor som af reservanterne afses. Hvarje enskild bank, som organiserar sig klokt och förståndigt, afsätter visserligen till reservfonden det belopp som är nödigt för bankens konsolidering, men den tager också i betraktande sina delegares bästa. Här är staten den, som motsvarar delegarne i en enskild bank. Då nu staten för vidtagande af skattelindringar behöfver ett större belopp, och då Riksbanken för sin konsolidering icke behöfver så mycket som af reservanterne är föreslaget, så får jag vördsamt tillstyrka bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Herr Stråle: Till en början tillåter jag mig att anmärka, att det sätt hvarpå vår budget uppgöres synes mig något oegentligt — ett af de många förhållanden, hvari vårt land skiljer sig från andra konstitutionella länder. Sedan chefen för Finansdepartementet för Riksdagen framlagt Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets behof för nästa statsreglering och på grund af sorgfälliga beräkningar angifvit den siffra, hvarmed statens egendom, Riksbanken, bör bidraga till

*Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.*
(Forts.)

bestridande af statens utgifter för ett visst år — hvilken siffra nu blifvit uppgifven till en million sex hundra tusen kronor — sedan detta skett, kommer en delegation af Riksdagen, som heter Stats-Utskottet, och föreslår ändringar och nedprutningar i det af Kongl. Maj:t äskade utgiftsbeloppet. I andra länder anses dock, om jag icke alltför mycket misstager mig, en om ock aldrig så obetydlig förändring eller nedprutning i de anslagsbelopp, som regeringen begärt, som ett fullkomligt misstroendevotum mot samma regering.

Men icke nog dermed. Innan Stats-Utskottet ens hunnit att framlägga resultatet af sina undersökningar, ha vi ett annat Utskott som, för att nyttja ett på förmiddagen här ofta begagnadt uttryck, på rak arm kommer fram med ett nytt förslag. Sedan Kongl. Maj:t efter noggranna beräkningar förklarar en million sex hundra tusen kronor vara erforderliga för statsutgifternas bestridande, säger nemligen Banko-Utskottets majoritet, utan att hafva pröfvat det verkliga behofvet eller ens kunnat göra det, att detta belopp är alldeles för stort och att man mycket väl kan nöja sig med en million tre hundra tusen kronor. Härefter komma reservanterne, hvilka anse 900,000 kronor af bankovinsten vara nog för statens behof. Och utan tvivel finnes det dessutom, åtminstone att döma af föregående Riksdagars förhandlingar i denna fråga, tysta reservanter, som äro öfvertygade om att staten inte behöfver något af Riksbankens vinst.

För min del kan jag icke neka, att jag finner detta förfarings-sätt något oegentligt och att det synes mig som om på botten deraf måste ligga en viss öfvertygelse derom, att Banko-Utskottet lättare och bättre än Kongl. Maj:t kan beräkna statsverkets behof. Men skulle man än vilja tillerkänna Banko-Utskottet någon myndighet i detta afseende, så föreställer jag mig likväl att god ordning fordrade, det Utskottet åtminstone hade bort dröja med sitt förslag tills man fått se först och främst Stats-Utskottets budgetförslag samt derefter Riksdagens beslut. Jag kan icke befria mig från den föreställningen — och har nu velat fästa uppmärksamheten derpå — hurusom i väsentlig mån vigten och betydelsen af den Kongl. statsregleringspropositionen förringas, då deri förekommande bestämda utgiftsbelopp kunna så lätt tummas, som Banko-Utskottets nu föreliggande betänkande gifver vid handen. Detta i afseende på formen.

Hvad sedan sjelfva saken vidkommer, så har man som bekant vid flera föregående tillfällen, då denna fråga varit å bane, förgäfvets stridt för — jag vill icke säga förgäfvets användt förnufts-skäl, ty det vore oartigt — statens berättigande och behof af att erhålla större del af bankovinsten; men i de flesta fall har det visat sig, att Riksdagens majoritet ansett Riksbanken behöfva så mycket deraf, som den kunde få. Nu har det emellertid gått derhän, att bankofullmäktige sjelfva — och jag ber Herrarne lägga noga märke här till — undanbedja sig 1876 års bankovinst. Fullmäktige förklara sig nemligen hafva för bankens lånerörelse mera medel att disponera, än som kunna användas. Detsamma säger ock Banko-Utskottets ma-

joritet. Fullmäktige säga — och Banko-Utskottet upprepar äfven detta — att under nu varande konjunkturer de med bästa vilja i verlden icke kunna köpa utländska obligationer, hvilka gifva skäligh afkastning. Men det oakadt föreslår Banko-Utskottet, att Riksbanken må behålla en half och reservanterne nära en million af den under sistlidna år upplupna bankovinsten.

Ur principiel synpunkt skulle jag utan tvifvel yrka, att Riksbankens bidrag till statsutgifternas bestridande skulle bestämmas till det af Kongl. Maj:t föreslagna beloppet; och detta på den grund, att för det sistnämnda skäl finnas framlagda, under det att Utskottets förslag grundar sig endast på mer eller mindre subjektiva tycken. Men som jag föreställer mig att ett yrkande i den rigtningen icke skulle röna mycket understöd här i Kammaren, så får jag åtnöja mig med att åtminstone hemställa om bifall till hvad Banko-Utskottet i första punkten af det nu föredragna memorialet föreslagit.

Utän att vilja taga bort tiden genom anförande af en mängd siffror, ehuru derigenom vore ganska lätt att ytterligare bekräfta hvad så väl bankofullmäktige som Banko-Utskottet redan uttalat som sin mening, nemligen att Riksbanken i närvarande stund för sin konsolidering icke behöfver ett öre af sin bankovinst, vill jag endast påpeka ett faktum, och det är, att utaf det belopp af 30 millioner kronor, hvartill Riksbanken enligt lag är berättigad att utgifva sedlar utöfver sin metalliska valuta, i denna stund icke mer än 13 millioner, således icke ens hälften, är utsläppt, såsom synes af bankofullmäktiges redogörelse af den 30 sistlidne December. Nu synas emellertid reservanterne medgifva det mindre gäneliga i att hopa allt för mycket penningar i bankens kassor, under det man vid föregående tillfällen gjort allt för att söka rädda hvad räddas kunde åt banken, tydligen i den mer eller mindre uppenbara förhoppningen att kunna utsträcka bankens lånerörelse. Men reservanterne ha nu hittat på ett annat skäl för att gömma på en så stor del som möjligt af bankovinsten, och det är nödvändigheten att förse Riksbanken med guld.

Jag ligger icke mycket djupt i dessa frågor. Men så mycket vågar jag dock säga, att ett mycket enklare sätt att anskaffa guld än genom inköp af obligationer, som reservanterne föreslagit, ligger i bankofullmäktiges enligt reglementet gifna rättighet att betrakta Riksbankens innehafvande utländska vaxlar såsom valuta. Det lär vara obestriddigt, att Riksbanken, om den köper vare sig in- eller utländska vaxlar, betalbara på utrikes ort, om icke lättare, åtminstone lika lätt kan förskaffa sig guld, som om den köpte utländska obligationer. Ty säga hvad man vill, så äro de utländska obligationerna icke alltid realisabla till det pris, hvartill de äro inköpta, under det deremot en förfallen vaxel ovilkorligen måste infrias till det belopp, hvarå den är utställd.

Nu kan det invändas, att Riksbanken icke alltid kan skaffa sig sådana vaxlar, men jag vågar påstå, att de när som helst stå banken till buds. Äfven om till följd af vaxlande årstider enskilda

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

vexlar icke alltid finnas att tillgå, så har dock Riksbanken hela året om tillfälle att af solida privatbanker köpa så stort belopp af dylika vexlar, banken kan behöfva, och det fordras blott 3 månaders förutseende hos Riksbankens styrelse för att under hvilken tid af året som helst banken skall vara oförhindrad att genom uppköp af sådana vexlar införskaffa nödig guldvaluta. Jag tror således att reservanterne helt och hållet sakna hållbara skäl för sin åsigt angående dessa omständigheter, och jag vill i förbigående anmärka, att om Riksbanken icke hitintills vid förefallande behof har begagnat denna utväg att inköpa så beskaffade vexlar, hvarom jag senast talat, så kan detta förhållande förklaras dermed att åtminstone för 1 eller 1½ år sedan Riksbanken satte lägre kurs på privatbankernas vexlar än på enskilda personers vexlar eller rättare köpte upp de förra efter lägre kurs än de senare, ett bevis på att Riksbanken icke behöfde anlita den utvägen att köpa enskilda bankers vexlar.

Reservanterne säga detsamma som alla reservanter i denna fråga i allmänhet pläga säga: här är en gång för alla en viss princip uppställd och den skall tillämpas äfven nu. Denna princip är den, att hälften af bankovinsten skall förblifva i banken, om den behöfves derstädes eller icke. Jag får säga att detta synes mig vara det tarfligaste skäl, man någonsin kan framdraga, ty bankovinsten varierar oupphörligt — i år är den 1,800,000, ett annat år kan den vara betydligt mindre eller tvärtom större, och den Riksbanken tillkommande hälften skulle således oupphörligt vexla till beloppet. Å andra sidan synes det mig vara orimligt att vilja uppställa en princip, som hvilar på oriktig grund. Grunden måste väl vara den, huruvida Riksbanken skall bidraga till statsverkets allmänna utgifter eller icke, och när alla, såsom nu är händelsen, äro öfverens att Riksbanken icke för sin konsolidering har behof af förstärkning, kan frågan icke ställa sig huru stor del af vinsten bör afsättas, utan om statsverket behöfver bankovinsten eller ej. I detta afseende veta vi visserligen att betydliga öfverskott af statsmedel finnas, men vi veta också att mycket stora utgifter förestå, om icke under år 1878 så inom den närmaste tiden derpå. Vi måste äfven betänka — mine Herrar — att, då större eller mindre del af bankovinsten lägges till Riksbankens kapital, detta förfaringssätt är detsamma som om en industriidkare lägger ner en del af behållningen på rörelsen uti sitt industriella etablissement. Han får aldrig mera se detta kapital. Så är också förhållandet med de penningar Riksdagen lägger ner i Riksbanken — de komma aldrig mera att blifva synliga, ty jag skulle vilja se den dag komma, då Riksdagen beslutar att använda ett enda öre af Riksbankens kapital för löpande utgifter. Jag anser således den principen oriktig att hälften af den upplupna bankovinsten nödvändigt skall förblifva i banken, derföre att en eller par gånger omständigheterna verkat derhän, att just hälften utgjort den summa, som fyllt behofvet.

För min del har jag icke allenast af föreliggande betänkande, utan äfven af det långa betänkandet i ämnet vid 1875 års riksdag samt af den diskussion, som då egde rum, funnit att en stor majoritet inom denna Kammare, utan afseende på hvad här yttras, ansett sig alltjemt böra öka Riksbankens fonder med så stor andel af den upplupna bankovinsten som möjligen kunnat för ändamålet disponeras, men jag fortfar att påstå att, hvad man än må säga om den förflutna tiden, numera icke finnes skäl för en sådan åtgärd. Jag skulle helst vilja yrka bifall till den fördelning af bankovinsten, Kongl. Maj:t föreslagit, men åtnöjer mig med att yrka bifall till Banko-Utskottets förslag.

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Herr Ola Månsson: Vi stå åter vid den mycket omtvistade frågan om användandet af bankovinsten. Efter de långa förhandlingarne i detta ämne som egt rum vid de två sista riksdagarne, trodde jag för min del att Riksdagen en gång för alla öfverenskommit om en bestämd princip, hvarefter fördelningen af den upplupna bankovinsten bör verkställas, men det tycks som om striden ännu ej vore utkämpad. För min enskilda del hade jag gerna sett att i en tid, då en genomgripande reform i vårt penningväsende nyss blifvit genomförd, nemligen öfvergången från silfver till guld såsom myntfot, och behofvet af tillräcklig tillgång på det nya betalningsmedlet guld således måste vara trängande, så stor del som möjligt af bankovinsten finge stanna i Riksbanken, som derigenom blefve satt i tillfälle att öka sitt förråd af guld och lätt realisabla utländska värdepapper. Banko-Utskottets majoritet har dock denna gång haft en annan åsigt. Utskottet har ansett, att Riksbanken för närvarande icke behöfver förstärkning, och det utlåtande, hvori Utskottet framlagt förslag angående bankovinstens användande, har derföre blifvit som det är.

Med detta Utskottets uttalande hafva dock en del af dess ledamöter, deribland äfven jag, uti afgifven reservation förklarar sig missnöjda, och då skälen i denna reservation synas mig uttömmande har jag för närvarande ej något annat att tillägga än att, med hänvisning till reservationen, yrka bifall till det deri framlagda förslag.

Herr Peyron: Då Herr Stråle nyss i hufvudsak yttrat hvad jag ämnat säga, vill jag icke upptaga Kammarens tid med något längre anförande, utan inskränker mig till att instämma med honom och yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Carl Ericson: Såsom Herrarne behagade observera, är jag den ende af Kammarens ledamöter inom Banko-Utskottet, som icke reserverat mig mot Utskottets betänkande. För min del anser jag skilnaden mellan Utskottets och reservanternes förslag vara af en ofantligt ringa betydelse, enär den gäller allenast 400,000 kronor, och min uppfattning i frågan är den, att för det närvarande

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

hvarken statskassan eller Riksbanken behöfver bankovinsten. Min åsigt om sättet för användandet af densamma har jag framställt i Banko-Utskottet, men jag yrkade icke vidare på min mening, utan hade jag att välja mellan de båda förslagen, att af bankovinsten öfverlemnna till statskassan antingen 900,000 kronor eller 1,300,000 kronor, och af dessa begge förslag, hvilka jag ansåg båda vara origtiga, antog jag det, som jag ansåg vara minst origtigt.

Statskassan anser jag, såsom jag nämnt, icke vara i behof af bankovinsten, ty de inkomster, som förefinnas, äro tillräckliga för de förslag till budgetsutgifter, som kunna framkomma från Stats-Utskottet; och hvad Riksbanken beträffar, har jag i min mån sökt göra för mig klart, huruvida banken eger den soliditet, som man med skäl kan fordra af Sveriges Riksbank. I detta hänseende har jag försökt att bilda mig ett omdöme genom att jemföra Riksbanken med de större bankerna i England, Ryssland, Österrike och Tyskland, och jag har kommit till det resultat, att vår bank, hvad soliditet beträffar, proportionaliteter är fullt jemförlig med och i viss mån öfverlägsen dessa fyra länders bankinstitutioner. Dertill kommer, att vår bank är en Riksbank och att bakom densamma står svenska folket med sin Riksdag. Något dylikt förhållande eger icke rum i afseende å nämnda länders banker. Visserligen hafva vi nu kommit derhän, att svenska folkets borgen och garanti icke behöfva anlitas, men befintligheten af nämnda förhållande gör dock banken mera stark.

I den reservation, reservanterne afgifvit, tala de först om innehållet af bankofullmäktiges skrifvelse eller skrivelser, enär de äro flera, men hvad reservanterne härom yttra, kan jag förbigå, ty i detta hänseende har uppfattningen varit olika. Utskottet har nemligen uppfattat fullmäktiges yttranden på ett sätt och reservanterne på ett annat sätt. Sedan komma reservanterne till sjelfva klämman, der de söka visa den eländiga ställning, banken har. De framhålla, att Riksgäldskontoret hufvudsakligen genom Riksbanken indragit i och för jernvägsbyggnader ett lån af 25,481,827 kronor, och att Riksbanken inköpt guld till värde af 5,652,503 kronor, men att det oaktadt bankens metalliska kassa nedgått med 6,244,454 kronor, och att samtliga de tillgångar, på hvilka Riksbankens sedelutgifning finge grundas, minskats med 2,729,152 kronor. Reservanterne hafva i en punkt strax förut mycket riktigt anmärkt, att, när fråga är om att bereda banken förstärkning, bör detta icke ske till utvidgning af lånerörelsen eller in- och utlåningen, utan till mötande af påkänningar å sedelutgifningsgrunden, men strax derefter tala de om de penningar, som Riksgäldskontoret indragit och Riksbanken emottagit, oaktadt alla dithörande förhållanden ej kunna hänföras till annat än en vanlig låneaffär. Man bör tala om bankens soliditet mot påkänningar å sedelutgifningsgrunden och förstärkning af denna soliditet, men icke om att förstärka bankens soliditet för in- och utlåningen. Det är sant, att banken

under år 1876 inköpt guld för 5,652,503 kronor och det oaktadt innehade mindre guld i kassan vid årets slut än i dess början. Det är ock sant, att den 1 Januari 1877 de värdesäkerheter och tillgångar, på hvilka bankens sedelutgifning må grundas, voro 2,729,152 kronor mindre än året förut; men huru ringa betydelse sådana lösryckta siffror ega, framgår deraf att, enligt bankofullmäktiges på korta mellantider afgifna berättelser, beloppet af dessa värdesäkerheter och tillgångar i betydlig mån varierar.

Derefter komma Herrar reservanter till frågan om inköp af utländska obligationer och sluta sina betraktelser härom med följande ord: »Sakförhållandet är emellertid, att fullmäktige ej funnit sig vara i tillfälle att åt banken förvärfva och bibehålla stadgadt belopp i utländska statspapper, hvilket i sin mån kännetecknar ställningen».

Nåväl! den 1 Januari funnos 7,434,812 kronor i utländska obligationer; men af dessa obligationer voro $2\frac{1}{2}$ millioner norska — och detta är den enda punkt, hvarom jag vill hålla med reservanterne, att dessa obligationer icke borde betraktas såsom utländska, ehuru enligt reglementets föreskrift, att alla icke svenska obligationer äro utländska, ett sådant betraktelsesätt är fullt befogadt. Nu hafva dessa $2\frac{1}{2}$ millioner norska obligationer under Januari månad gått ut, det är sant, men deremot vet jag icke och må hända kan det äfven vara obekant för reservanterne, om icke möjligen fullmäktige i Februari inköpt utländska obligationer, som ersatt dem som gått ut. Det är ju gifvet att, går man på detta sätt till väga, att man lösrycker enstaka data utan samband med andra, den bevisning man sälunda åstadkommer blir skef och utan värde.

Hvad beträffar Riksbankens förmåga att skaffa sig utländska obligationer, påpeka reservanterne att fordringarne på utlandet under förlidet år stego med 5 millioner. Om fordringarne på utlandet stego med 5 millioner, så vet jag icke hvarföre det ej skulle legat i fullmäktiges skön att köpa utländska obligationer om de önskade sådana, men det är ju naturligt att man under sådana förhållanden skall draga sig för att köpa utländska obligationer, på hvilka man får 2 procent, under det penningar måste upplånas mot 5 å $5\frac{1}{2}$ procent.

Jag kan icke neka till att det synes mig något egendomligt att Riksbanken, som temligen allmänt så väl inom landet som utom detsamma anses för en utomordentligt solid bank, att, säger jag, denna bank af dess egna principaler skall framhållas såsom icke varande solid. Vid genomläsning af den framlagda reservationen måste man komma till det resultat, att Riksbanken står på mycket osäkra fötter. En utlänning, om han får detta papper i handen, skall bestämdt säga till sig sjelf: den banken skall jag akta mig att göra affärer med, så framt han icke genast kommer på den tanken, att det ej är så illa menadt som det låter. För min del är jag öfvertygad att vår riksbank är så solid som någon bank kan vara.

Om användningen af bankvinsten för år 1876.
(Forts.)

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

Frågan här är af mycken liten betydelse, vare sig man beslutar att till statsverket öfverlemna 900,000 eller 1,300,000 kronor. Jag vill emellertid förena mig med Utskottet; men innan jag slutar, ber jag få påpeka ytterligare en sak, som reservanterne framhållit, nemligen den att det bör antagas såsom en princip för all framtid att summan skall halfveras. Mot denna princip vill jag på det bestämdaste protestera; ty ett år kan det hända att banken behöfver hela vinsten, och Riksdagen bör då hafva i sitt fulla skön att bestämma att densamma skall användas för bankens räkning uteslutande; ett annat år åter kan Riksgäldskontoret hafva behof af hela summan, och den bör då ställas till statsverkets disposition. Skulle det vara en gång för alla gifven princip, att hälften af bankovinsten skall reserveras åt banken och den andra hälften öfverlemnas till Riksgäldskontoret, nåväl! sätt då in en föreskrift härom i reglementet, och låtom oss ej stå här år efter år och gråla om samma sak!

Jag anhåller här, på samma gång jag ber Herrarne vara öfvertygade om att jag för min ringa del är lika mån om Riksbankens framtida soliditet som någon annan, att få förena mig i Utskottets hemställan, icke för den ringa och oväsentliga skilnaden i beloppet, som förekommer i de olika förslagen, utan såsom en protest mot den principen, att bankovinsten under alla förhållanden bör halfveras, enär den, såsom jag nämnt, enligt min uppfattning bör stå till Riksdagens disposition, att lemnas efter behof till banken eller statsverket, och dernäst såsom en protest mot motiveringen, hvilken, om den skulle godkännas, vore detsamma som om Riksdagen toge på sig den åsigten att Riksbanken vore i en mera än skral ställning.

Jag yrkar bifall till Utskottets utlåtande.

Herr Åke Andersson: De fleste af oss torde påminna sig hvilka strider vid föregående riksdagar i denna Kammare egt rum angående bankovinstens användande. Vi minnas också 1875 års riksdag, då vi kommo till det lyckliga resultatet att behålla hälften af denna vinst för Riksbankens eget förstärkande, och man hoppades väl då att icke samma strider åter skulle vid hvarje riksdag upprepas.

Betraktar man Riksbanken såsom en förlagsbank, hvilket den otvifvelaktigt är, så faller det af sig sjelf att, i samma mån som landets handel, industri och näringar utvecklas, äfven dessa och icke uteslutande jordbruket behöfver Riksbankens understöd.

Riksbanken, säger man, behöfver intet mera kapital. Men det kan, enligt min åsigt, komma den tid, då kapital mycket väl behöfvas, och reservanterne hafva också derföre sagt att det vore för påkänningar för framtiden, som vinstmedlen böra så mycket som möjligt behållas vid Riksbanken, och jag tror att reservanterne hafva för denna åsigt framlagt lika talande skäl, som dem Utskottet

anfört. Reservanterne hafva för öfrigt hufvudsakligen grundat sin mening på den åsigt, som af fullmäktige i Riksbanken i ämnet uttalats. Min granne här till venster läste upp för oss fullmäktiges utlåtande vid 1875 års riksdag; jag beklagar likväl att han icke jemväl läste upp hvad fullmäktige yttrat för i år, ty då är jag viss om att konsekvensen blifvit en annan.

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Jag vill emellertid icke uppehålla Herrarne längre, utan inskränker mig till att yrka bifall till reservanternes förslag.

Herr A. P. Danielsson: Oaktadt jag har den äran att vara ledamot af Banko-Utskottet, har dock händelsen gjort att jag icke deltagit i detta ärendes behandling; men jag kan ändock icke underlåta att i denna fråga nämna några ord.

Det förefaller mig nemligen besynnerligt, att åtskilliga Herrar i Kammaren det ena året efter det andra uppträda för att bekämpa en åsigt, som i fråga om bankovinstens användande numera borde vara beständ i Kammaren, sedan den vid två föregående riksdagar härstädes segrat. Det kan nemligen, enligt min åsigt, icke vara mera än två grundtankar, om hvilka tvisten egentligen rör sig. Antingen hafva vi, som anse att Riksbanken behöfver hälften af sin vinst, orätt, eller också hafva våra motståndare orätt. Men man bör alltid försöka att vara upprigtig och se efter, hvar orsaken verkligen ligger till de olika meningar, hvarom man tvistar. Men dervid kan man icke neka för sig att bakom detta sträfvande att få så litet kvar af bankens vinst som möjligt, för att läggas till bankens fonder, ligger ett annat intresse. Hvar och en kan icke afhålla sig att främst tänka på sin egen fördel; — jag menar att bakom detta sträfvande ligger *det enskilda bankintresset!* Det är ju alldeles gifvet att ju svagare man kan hålla Riksbanken, ju mindre omfattande blir dess rörelse. Jag kan icke begripa hvarför Herrarne hålla på denna sak, då vi i detta afseende hafva ett gemensamt mål att sträfva för; det är ju för alla symnerligen nyttigt att, om jag så må uttrycka mig, Riksbankens aktier hållas så högt som möjligt. Enligt min tanke bör Riksbanken vara en barometer på penningställningen och såsom sådan måste Riksbanken vara stark, ty annars håller den oss ovissa om huru ställningen verkligen är. Detta är min uppfattning af saken och jag skulle lifligt beklaga om denna Riksdag skulle fatta beslut, olika dem, som två föregående Riksdagar fattat, och derigenom hålla den gamla striden öppen, hvilket icke vore nyttigt eller behöfligt.

Det har visserligen blifvit sagdt, att fullmäktige icke uttalat sig bestämdt för den åsigt att Riksbanken behöfver behålla mera af bankovinsten, än Utskottet föreslagit, men i detta afseende anser jag att man icke kan undgå att finna det fullmäktige uttalat en helt annan åsigt, om man läser fullmäktiges utlåtande sådant det verkligen är skrifvet. Det är visserligen något sväfvande, men det

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

synes ändock deraf, att fullmäktige respekterat den åsigt som ligger till grund för Riksdagens de två sista åren fattade beslut.

Jag skall icke längre uppehålla Kammarens tid, men jag vill på det vänligaste bedja Herrarne att icke hålla i sig med sin åsigt, utan förena sig med oss; det kan då åtminstone ingen beskylla oss för någon egennytta, om vi vilja uppehålla Riksbanken vid hvad den bör vara, en stark nationalbank! Det är, såsom jag förut sade, nyttigt för oss alla och betryggande för penningställningen, om Riksbanken blir så stark som möjligt.

På dessa skäl yrkar jag bifall till reservanternes förslag.

Herr Hjelm: Äfven jag hyser den åsigten, att man bör försöka hafva en så stark Riksbank som möjligt. Herr Stråle upplyste visserligen att Riksbanken icke i närvarande stund behöfver ett öre af bankovinsten, emedan Riksbanken är nog stark ändå utan nämnda vinst. Om så också är i närvarande tid, så kan det dock komma en tid, då staten behöfver hela bankovinsten och sålunda bankens fonder icke komma att höjas, men då vore af behofvet påkallade. Jag skulle tro att banken under sådana förhållanden får gifva vika för statens behof. För närvarande behöfver icke staten för att få budgeten att gå i hop mera af bankovinsten än reservanterne föreslagit. Jag tror således att man bör förhöja bankens fonder så mycket som möjligt, hvarföre jag vördsamt anhåller att dessa 900,000 kronor, hvarom nu är fråga, måtte beviljas till Sveriges penninggudinna, Riksbanken, hvilken, jag är öfvertygad derom, skall tacksamt emottaga dem samt väl använda och i guld tackor bevara dem till Riksbankens nytta och framtida behof.

Jag yrkar alltså bifall till reservanternes förslag.

Herr Peter Olsson: Jag vill först och främst gerna medgifva att, om Riksbanken får 920,000 eller 1,300,000 kronor af bankovinsten för år 1876, så spelar den omständigheten icke någon synnerligt stor roll för Riksbankens soliditet eller framtida förmåga att uppfylla sina förbindelser, och det är icke heller för summans skull jag nu tagit mig friheten att begära ordet; jag har gjort det hufvudsakligen för att bemöta några yttranden, som under diskussionen blifvit fälda angående Riksbankens ställning.

En talare på stockholmsbanken yttrade nyss att han icke kunde förstå, huru Herr Finansministern kunnat får statsverkets räkning af bankovinsten just begära 1,600,000 kronor, innan han hade någon visshet hvarken om huru staten skulle regleras eller huru det utlåtande angående bankovinsten, som det tillkommer bankofullmäktige att årligen afgifva, skulle komma att låta. Jag föreställer mig för min del, ehuru jag icke är fullkomligt viss derom, att denna siffra, 1,600,000 kronor, infutit i statsregleringen hufvudsakligen för att få denna att gå i hop och icke af någon särskild anledning i fråga om användande af någon större eller mindre del af banko-

vinsten, och jag kan icke se någon synnerlig våda i ett sådant förfaringssätt, helst praxis varit att Kongl. Maj:t upptagit ett visst belopp af bankovinsten för att införas bland statsinkomsterna, och till dess någon ändring i det hänseendet blifvit beslutad, torde man icke skäligen böra begära någon sådan. Beträffande sjelfva beloppet af bankovinsten hade dock önskligt varit att Herr Finansministern tagit hänsyn till föregående Riksdags beslut. För mig synes emellertid denna omständighet icke vara af beskaffenhet att gifva anledning till ett misstroende votum.

De Herrar som här yttrat sig om bankovinsten och dess användande samt om Riksbanken och dess ställning i öfrigt hafva, så vidt jag kunnat fatta deras mening — och jag har försökt följa deras yttranden med uppmärksamhet — alla alltjemt begagnat sig af samma variationer, dels med omsägningar af samma och dels med användande af nya ord, nemligen att Riksbanken ej behöfver någon förstärkning, emedan den relativt taget är »den starkaste bank i hela Europa». Den är så stark, säga de, att den kan motstå hvilka tryckningar som helst, och det så mycket hellre, som den bakom sig har hela svenska Riksdagen, som skall ansvara för bankens soliditet.

Jag vill visst icke underskatta Riksbankens förmåga att uppfylla sina skyldigheter, men låtom oss ändock se huru det förhåller sig med denna soliditet under vissa omständigheter, som icke endast kunna supponeras, utan som verkligen kunna inträffa. För så vidt jag icke blifvit illa underrättad, har Riksbanken 12 eller 16 millioner såsom lån från Riksgäldskontoret. Dessa penningar äro tagna från de medel som Riksgäldskontoret upplånat för statens behof och som Riksgäldskontoret således snart kan komma att utbetala dels för byggandet af jernvägar och dels må hända äfven till andra ändamål. Här af blir följden, att Riksgäldskontoret en vacker dag vill hafva tillbaka sina penningar af Riksbanken, som väl då icke lär kunna bestrida dess rätt dertill. När nu Riksgäldskontoret kommer och återfordrar sina penningar, som banken fått på deposition och mot t. ex. 4 procent ränta, föreställer jag mig att Riksbanken, som är den starkaste bank i Europa, betalar dessa millioner, och jag föreställer mig vidare att den betalar dem med sedlar, hvilket den ju mycket väl kan göra, då banken ju icke derigenom minskar sin guld- eller silfverkassa. Nu kan det likväl bära så till att dessa 12 à 16 millioner i bankens sedlar presenteras till större del på en gång i banken och att man säger: »var god och gif oss guld för dessa sedlar ni släppt ut i rörelsen». Riksbanken har likväl icke så mycket guld inne, utan har till exempel endast 10 à 14 millioner i myntadt och omyntadt guld, hvarmed skall banken då betala dessa sedlar? Den ärade talaren från Stockholm kan häremot invända, att Riksbanken när som helst kan skaffa guld genom att köpa utländska valutor. Men då frågar jag igen, hvarmed skall han betala dessa utländska valutor? Jo med sina egna sedlar, svarar

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

man. Ja väl, låt oss antaga att det t. ex. på börsen i Stockholm finnes en exportör som har inne 5,000 £ sterling i fordringar på England, och att banken köper dessa valutor och dermed skaffar guld, men då kan ju lätt inträffa, att den, som sålt dessa valutor och därför erhållit betalning i Riksbankens sedlar, presenterar dessa sedlar och begär att få dem inlösta med guld, hvad skall banken då göra?

Herrarne se, att dessa fakta och omständigheter äro så enkla och i ögonen fallande för en och hvar som har någon kännedom om affärslifvet, att jag vågar påstå att, ehuru det icke under normala, lugna och, om jag får säga, fredliga tider lärer komma i fråga att Riksbanken icke är i stånd att uppfylla sina förbindelser, så kunde det likväl under kritiska tider blifva svårt för Riksbanken att hålla en så stor metallisk kassa, som uppgår till stadadt belopp och för öfrigt är fullt tillräcklig att upprätthålla Riksbankens soliditet samt sätta den i stånd att obehindradt sköta sin lånerörelse.

Jag vet visserligen att Riksbanken icke endast har denna guld-kassa, utan att den i vanliga fall äfven har kreditiv och utländska valutor, men så länge banken har rätt att utgifva 30 millioner sedlar utöfver den metalliska valutan, måste vi erkänna att detta är en omständighet som noga bör beaktas och att Riksbanken bör vara synnerligen försiktig, innan den släpper ut för mycket sedlar i den allmänna rörelsen; min öfvertygelse är ock, att häri ligger orsaken, hvarföre Riksbanken blott begagnat sig af en del utaf sin sedelutgifningsrätt och lemnat obegagnad en återstod som, om jag icke misstager mig, uppgår till det betydliga beloppet af omkring 18 millioner kronor. Det är också klart, att så länge Riksbanken har att inlösa med guld alla utelöpande sedlar, så är det — jag upprepar det ännu en gång — nödvändigt att banken iakttager den allra största försigtighet, och jag vågar tillägga att det äfven är nödigt att Riksdagen tager i allvarligt öfvervägande, huruvida Riksbanken har behof af att förstärkas. Jag vill nu icke gå längre tillbaka i tiden för att undersöka hurudan Riksbankens ställning varit, men jag tillåter mig antyda, att innan det lån, som Riksgäldskontoret förlidet år upptog i utlandet, indragits, var Riksbankens ställning helt annan, än den för närvarande är.

Nu har det visserligen blifvit af en talare yttradt, att bakom Riksbanken står Riksdagen. Men, mine Herrar, låtom oss något närmare undersöka, huru dermed förhåller sig! Jag vill fråga den ärade talaren, på hvad sätt står Riksdagen bakom Riksbanken? Icke tror jag väl att Riksdagen vill att Riksbanken blir insolvent, men är Riksbanken icke inrättad på sådana grunder, att den inom sig eger erforderlig styrka och kraft, så torde det äfven vara ganska vådligt att utgå från ett sådant antagande, att det skall tillkomma Riksdagen att upprätthålla en vacklande, om icke fallande Riksbank. Man får ofta höra uttalas det påstående, att Riksbanken kan skaffa sig så mycket guld den vill; men, mine Herrar, jag vågar betvifla

sanningen af ett sådant påstående. Man säger att vårt land har en betydande export och Riksbanken kan ju köpa de utländska valutor, som inflyta i likvid för denna export. Jag frågade nyss: för hvad skall Riksbanken köpa guld, och jag frågar nu, hvarmed skola våra importörer betala sina skulder i utlandet, om de icke dertill få använda dessa inflytande utländska valutor. Icke må Herrarne tro, att den som importerar en last kaffe eller socker får betala den med Riksbankens sedlar, utan dertill måste han skaffa sig sådana valutor som motsvara guld. Om nu en exportör har att sälja dylika utländska valutor, är det naturligt att dessa uppköpas af importörerna till dess hela importen blifvit betald, men deraf följer också att Riksbanken egentligen icke kan få köpa flera eller andra utländska valutor än som finnas att tillgå såsom öfverskott, sedan hela importen är betald. Visserligen kan man äfven gå till väga på ett annat sätt, nemligen så, att man genom lån skaffar sig medel för ett dylikt inköp, men endast dessa tvenne utvägar stå Riksbanken till buds för att skaffa sig utländska valutor och derigenom stärka sin metalliska kassa, antingen att köpa öfverskottet, då exporten är större än importen, eller också att upptaga lån i utlandet. Jag tog mig friheten yttra detta redan då det var fråga om lagstiftningen för enskilda banker. Jag uttalade då såsom min åsigt, att just den omständighet, att de enskilda bankerna förklarades skyldiga att inlösa sina sedlar med guld, skulle komma att utöfva en ofördelaktig inverkan på Riksbankens metalliska kassa, och detta har redan inträffat. Det har nemligen visat sig, att största delen af det guld, som från Riksbanken utlemnats, gått till de enskilda bankerna, och då dessa banker numera måste hålla guldkassa för att dermed inlösa sina egna sedlar, får man icke undra på att, då de få in Riksbankens sedlar, de i sin ordning vända sig till Riksbanken och säga: var nu så god och gif mig guld. Som sagdt, detta har redan inträffat, och just denna omständighet gör att det är af synnerlig vigt att Riksbanken göres tillräckligt stark. För min del tror jag emellertid att så länge vi icke kommit derhän, att endast en enda bank har rätt att utgifva sedlar, såsom i flera andra länder redan är fallet, så länge kommer också vår banklagstiftning och våra bankförhållanden att hvila på mer eller mindre osäkra fötter. Det naturligaste vore, enligt min uppfattning, att hos oss, såsom i Danmark, endast *en* bank egde att utgifva sedlar, och att denna sedelutgifningsrätt fotades på fullt säkra och betryggande grunder. Landets öfriga bankinstitutioner finge då röra sig med denna riks- eller nationalbanks sedlar, och först då skulle denna sistnämnda bank kunna med full säkerhet kontrollera sin sedelutgifning och med större lätthet bestämma, hvilka åtgärder den hade att vidtaga för att blifva i stånd att under alla omständigheter fullgöra sina skyldigheter.

Jag vill icke bestrida att de enskilda bankerna äro mycket solida och i allmänhet förträffligt sköta sina affärer, men då de

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

ställas i förhållande till Riksbanken, ligger det i sakens natur, att de genom sin sedelutgifningsrätt mer eller mindre ofördelaktigt inverka på densamma. De enskilda bankerna måste naturligtvis sköta sina affärer med all möjlig omsorg och finansiell beräkning för att kunna ega bestånd och få den högsta möjliga vinst. Men just därför är det nödvändigt tillse, att Riksbanken inom sig eger den lifskraft och soliditet som med skäl bör förutsättas hos en Riksbank.

Jag har ansett mig böra uttala dessa åsikter, såsom ett ord i sinom tid, och jag kan icke neka till att det resonnement, som finnes uti den vid betänkandet fogade reservationen, är, efter min uppfattning, ganska behjertansvärdt. Det innehåller flera tänkvärda saker, och då härtill kommer att äfven Utskottets förslag innehåller en afvikelse från Kongl. Maj:ts proposition, kan jag icke se något hinder för att man bifaller reservanternes förslag, desto hellre som derigenom kan åtminstone i någon, om ock ringa mån, beredas ett bidrag till förstärkande af vår Riksbank. Jag yrkar därför bifall till reservanternes förslag.

Herrar *C. Ekman, Fredricson* och *Dofsén* förenade sig med Herr Peter Olsson.

Herr Carl Ericson: Den siste talaren har utgått från så egendomliga premisser, att man icke bör förvåna sig öfver att han kommit till ett lika egendomligt resultat. Han utgick nemligen från det antagande, att Riksbankens samtliga utelöpande sedlar skulle på en enda dag presenteras, att inlösas med guld. Är detta en princip, efter hvilken man bör organisera en bank, då bör också en bank organiseras på andra grunder än de, på hvilka Sveriges Riksbank är grundad. Men hyser man en sådan åsigt, är det, efter min uppfattning, ens ovillkorliga pligt såsom representant att påfordra en förändring i det reglemente, som innehåller grunderna för Riksbankens organisation. Riksbanken eger nu att utgifva sedlar emot fordringar hos utländska säkra handelshus. Om nu Riksbankens alla utelöpande sedlar på en dag presenteras till inlösen med guld, kan banken icke inlösa dem, emedan en stor del af de sedlarne motsvarande tillgångarne finnes i utlandet. Men att något sådant skulle komma att inträffa, har jag aldrig tänkt mig, och jag har därför ej heller i mina resonnement kommit till en sådan slutsats, som den siste ärade talaren. Han förklarade att han hyste ungefär samma åsigt i saken som reservanterne. Då jag nyss hade ordet, tog jag mig friheten att ingå i någon granskning af deras i reservationen uttalade åsikter, och jag kom dervid till det resultat, att jag vågade påstå, det hvar och en som icke vidare känner till förhållandena och endast genomläst det föreliggande betänkandet med den vid detsamma fogade reservationen, lätt kunde komma till den öfvertygelsen, att Riksbanken stode på i högsta grad klena fötter. Det var just detta, som äfven den siste talaren antydde. Han förklarade visserligen vid början af sitt anförande, att han icke ville bestrida

Riksbankens soliditet, men påstod sedan att dess ställning var högst vacklande. Om jag hyste en sådan öfvertygelse och hade skrivit mitt namn under en reservation, der jag uttalat denna öfvertygelse; och i synnerhet om jag blifvit hedrad med förtroendet att vara ledamot af Riksdagens Banko-Utskott, skulle jag anse det för min oafvisliga pligt att för Riksdagen framlägga mina tankar och begära ett extra anslag af 10 millioner kronor för att stärka banken.

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Ser jag nu på Riksbankens ställning — jag har händelsevis i mina händer den senaste uppgiften rörande Riksbankens metalliska kassa m. m., som utgafs den 31 Januari innevarande år — befinnes det att bankens metalliska kassa uppgår till öfver 14 millioner, tillgång i hos utländska handelshus innestående medel öfver 11 millioner samt utelöpande sedlar till ungefär samma belopp, eller omkring 27 millioner. Skulle nu alla dessa sedlar samtidigt presenteras till inlösen med guld, vore det omöjligt för Riksbanken att inlösa dem, emedan en stor del af de dem motsvarande tillgångarne bestå uti fordringar hos handelshus i utlandet. Ser jag på de öfriga posterna, finner jag att på folioräkningar innestående medel tillsammans med utelöpande postvexlar uppgå till ungefär samma belopp, som de hos Riksbanken liggande vexlar, hvilka accepterats till betalning å utrikes ort, eller omkring 10 millioner.

Häraf vill det synas, som om Riksbankens ställning icke vore så dålig. Hvad beträffar det lån, som Riksbanken erhållit af Riksgäldskontoret, har jag redan förut påpekat att det icke i någon mån inverkar på bankens soliditet, utan endast har att göra med lånerörelsen. Riksbanken lånar upp penningar och lånar ut dem, så att, om Riksgäldskontoret vill hafva tillbaka sitt lån, behöfver Riksbanken endast draga in sina fordringar för att kunna honorera Riksgäldskontoret. De siffror, hvilka Herr Peter Olsson i fråga om nämnda låneaffär anförde, voro i parentes sagdt icke riktiga, enär för närvarande endast omkring 10 millioner kronor af de utaf Riksgäldskontoret upplånade medel kvarstå i Riksbanken, men då beloppen här vid lag ej hafva något att betyda, har jag endast velat i förbigående nämna detta.

Som sagdt — då jag alldeles icke kan godkänna de premisser, från hvilka den näst föregående talaren utgick, så kan jag icke heller komma till samma konklusion. Jag vidhåller därför mitt redan framställda yrkande, att Kammaren måtte bifalla Utskottets förslag, icke för summans skull, ty den är i och för sig en obetydlighet, utan såsom en protest emot de uttalanden angående Riksbankens minskade soliditet, som dels innefattas uti motiveringen till reservanternes förslag, dels ock blifvit gjorda under denna debatt.

Då jag förra gången hade ordet nämnde jag något om, att man skulle kunna tänka sig ännu ett annat sätt att använda ifrågasvarande medel. Man skulle ju kunna reservera hela denna bankovinst för Riksgäldskontorets räkning för att sedermera vid lämpligt tillfälle användas till amortering på vår utländska statsskuld eller

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

till konvertering af våra äldre lån. Fördelen af ett sådant tillvägagående ligger för öppen dag. Ty förutom det att vi genom en dylik ökad amortering hastigare minska vår skuld äfvensom våra årliga ränteliquider derå, så bidrager denna i och för sig gynnsamma omständighet dessutom till att ytterligare stärka vår kredit. Och detta är för oss så mycket viktigare, som den tid ännu torde vara temligen aflägsen, då vi komma att upphöra med att låna upp penningar i utlandet. Ännu återstår det mycket, innan vi få jernvägen färdig upp till Haparanda. Om vi derföre nu lyckas stärka vår kredit, så få vi det till godo när vi, hvilket icke dröjer många år, nödgas upptaga nya lån. Jag har förut framställt denna åsigt i Utskottet, men då densamma icke vann något understöd derstädes och jag vid denna riksdag för första gången har äran att vara ledamot af Utskottet, ansåg jag mig icke böra uppträda alltför positivt. Må hända kommer jag framdeles i tillfälle att med mera bestämdhet uttala mig i detta ämne.

Jag anhåller fortfarande om bifall till Utskottets förslag.

Friherre A. H. Fock: Jag skall icke tillåta mig att göra något särskildt yrkande i denna fråga; men jag har begärt ordet för att till en början i någon mån söka förklara hvad som, enligt min uppfattning, varit bankofullmäktiges mening och åsigt beträffande bankovinstens användande, då, såsom mig synes, denna deras mening och åsigt här icke blifvit fullt riktigt uppfattade. Såsom Utskottet i föreliggande betänkande anført, hafva fullmäktige uti sitt afgifna utlåtande yttrat sig öfver denna fråga med hänvisning först och främst till det yttrande, som af dem afgafs vid 1875 års riksdag. I detta yttrande uttalades två grundsatser, den ena, att, enligt fullmäktiges åsigt, det vore önskvärdt att under *vanliga* och *lugna* förhållanden — då inga särskilda omständigheter föranleda till afvikelse — en bestämd regel för bankovinstens fördelning vore antagen. Den andra grundsatsen, som då uttalades, var att den andel i bankovinsten, som under nämnda förhållanden komme statsverket till godo, borde numera utgöra den största delen deraf, enär statsverket borde med skäl kunna påräkna någon betydligare behållning af denna sin kraftiga institution. Nu hafva, såsom jag nämnde, fullmäktige hänvisat till detta betänkande. De hafva dervid sagt, att om den omständigheten, att de två föregående Riksdagarne beslutat det bankovinsten skulle emellan statsverket och Riksbanken lika fördelas, skulle anses innebära en af Riksdagen fastställd princip för vinstmedlens fördelning äfven framgent, så funnes för närvarande icke några särskilda skäl att afvika från en sådan princip, ehuru densammas giltighet med skäl kan sättas i tvifvel, då densamma framtvingsats genom gemensam votering. Men om nu Herrar fullmäktige hafva vid 1875 års riksdag uttalat sig för att en större andel af bankovinsten borde komma Riksbanken till godo och om fullmäktige fortfarande vidhålla denna sin åsigt — något som jag förmodar att

Riksdagen icke kan ogilla — så kan jag åtminstone från fullmäktiges sida försäkra, att sådant icke har sin grund i några enskilda bankers intressen.

Här har blifvit framställd en mörk bild af den framtid, som kan förestå Riksbanken och hvad som i detta hänseende möjligen skulle kunna hända. Då allt hvad som rör Riksbankens soliditet är af allra största vigt, känner jag mig manad att försöka bemöta denna mörka skildring. Enligt Banko-Utskottets memorial N:o 1 var bankens ställning vid riksdagens början sådan, att dess tillgång på metallisk kassa och andra valutor, hvarpå rätt till sedelutgifning kunde grundas, utgjorde i det allra närmaste 26 millioner kronor. Vid samma tid hade banken en portfölj i utländska vaxlar af nära 10 millioner kronor, och hvilken sistnämnda tillgång när som helst och med stor skyndsamhet kan förvandlas i guld. Banken egde således vid denna tid eller kunde förfoga öfver nära 36 millioner kronor i metallisk valuta, motsvarande i det närmaste alla bankens förbindelser i banksedlar. Men, säger man, banken har emottagit stora depositioner; Riksgäldskontoret t. ex. har i banken deponerade 12 à 16 millioner — må hända icke fullt så mycket, men i alla händelser ett högst betydligt belopp — på 4 månaders uppsägning, och dessa penningar kunde komma att begäras ut, likväl efter 4 månaders uppsägning. Detta uttag skulle nu kunna ske i guld — den ärade talaren antyde visserligen icke att Riksgäldskontoret skulle begära sådan valuta, men banken utsläpper då ett motsvarande belopp af sina sedlar, hvilka hastigt skulle kunna presenteras för inlösen. Det må vara möjligt, men att för sådant fall bankens guld bör kunna motsvara behovet, tror jag redan vara ådagalagdt. Dessutom 4 månader innan något dylikt kan inträffa skola medlen uppsägas; och hvad är då naturligare än att, i samma mån som Riksgäldskontoret eller andra deponenter säga upp sina fordringar, Riksbanken säger upp sina, hvilka äro utestående till stor del dels på bestämd tid af 3 månader, dels på en månads à 14 dagars uppsägning. Om således Riksbanken icke skulle kunna möta en dylik stor uttagning med sin obegagnade sedelutgiftningsrätt, så drager banken in lika mycket af sina fordringar på ett håll, som den nödgats att släppa ut på det andra.

Det är dessutom sant att man skulle kunna tänka sig — ty någon absolut omöjlighet är det icke — att större delen af bankens sedlar hastigt presenteras för att deremot erhålla guld; men af hvad anledning än ett så våldsamt uttagande af guld skulle komma att ske, svärigen kan jag föreställa mig detta komma att ske därför att Riksgäldskontoret tager ut sina medel och använder dem till jernvägbyggnader. Nej, guld uttages väl egentligen då det inträffar att till följd af stor införsel utifrån och liten utförsel inifrån det blir nödvändigt att betäcka skilnaden med guld. Detta är väl den vanligaste anledningen till guldets anlitan. Liqviderna till utlandet verkställas, såsom bekant är, förnämligast genom vaxlar,

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

dragne af Riksbanken eller andra bankinstitutioner på ute varande behållningar, eller ock med skeppningsvexlar, köpta omedelbart på börserna, och så länge tillgång på sådana finnes till skäligh kurs, kan naturligtvis ej ifrågakomma att utföra guld. Men om så icke blir fallet, om till följd af betydligt öfverskjutande införsel — t. ex. under svår missväxt, då betydliga kvantiteter spannmål måste införas och på samma gång ofördelaktiga konjunkturer för våra förnämsta exportartiklar, trä och jern, ega rum — då skall naturligtvis äfven Riksbankens guldförråd anlitas i den mån dess sedlar kunna presenteras; men frågan är, om detta kan förekommas med den i banken hvilande bankovinsten. Jag kan åtminstone icke inse huru detta skall låta sig göra, ty i utlandet, der liquiderna skola ske, emottagas icke våra bankssedlar, utan fordras der liquid i guld.

Huru förfaras skall om metalliska kassan allt för mycket nedgår, är också i bankoreglementet bestämdt. I § 14 föreskrifves nemligen, att i sådant fall skola fullmäktige vidtaga de åtgärder, som med afseende på förhållandena för tillfället finnas lämpliga, medelst afyttrande af obligationer eller statspapper, medelst sedelstockens förminskning genom indragning å lånerörelsen eller genom anlåtande af kredit å utrikes ort. Genom dessa åtgärder kan den metalliska kassan uppehållas; och häruti ligger styrka och säkerhet för banken att med lugn möta förekommande svårigheter. För min del är jag äfven fullt öfvertygad om, såsom jag ock redan sagt, att Sveriges Riksbank är så stark och så solid att, om den skötes med omsorg, den skall kunna motstå hvarje sådan storm, som af de talare, hvilka förfäktat reservanternes åsigt, under diskussionen blifvit framhållen.

Beträffande den andel af bankovinsten, hvarom nu är fråga, så är densamma så obetydlig, att den icke ens motsvarar beloppet af de utländska vexas, som i banken omsättas på en enda vexeldag. Ja, mine Herrar, det gifves till och med vexeldagar, då sagda belopp uppgår till 3 à 4 gånger den summa, hvarom här nu tvistas.

Öfvertygad som jag är att de män, Riksdagen kommer att egna förtroendet att vara dess fullmäktige i Riksbanken, skola på bästa sätt använda det belopp af bankovinsten, Riksdagen lemnar till bankens förfogande, har jag ej något yrkande att framställa.

Herr Peter Olsson: Jag ber om ursäkt att jag ännu en gång upptager Kammarens tid. Jag har begärt ordet, icke för att på något sätt envisas att söka försvara mina åsikter angående Riksbankens ställning, utan för att, om möjligt, åstadkomma den utredning af frågan, som jag tror densamma förtjena.

Den siste ärade talaren yttrade sig med full sakkännedom i föreliggande fråga. Jag ber dock att i anledning af hans yttrande få säga några ord. Han påstod nemligen att alla dessa sedlar, om hvilka förut talats, icke kunde presenteras dagen efter den, då de utgifvits, och icke heller alla på en gång. Något sådant har jag

icke heller sagt, utan jag uttalade endast såsom en förutsättning, att dessa sedlar skulle kunna efter *längre* eller *kortare tid* presenteras i Riksbanken. Beträffande den ärade talarens yttrande att Riksbanken har den utvägen att indraga sin lånerörelse, ber jag få fästa uppmärksamheten derpå, att talaren begagnade ordet *indraga*. Jag tillåter mig då hemställa till honom och äfven till Kammaren, huruvida Riksbanken är afsedd för en sådan verksamhet, att den bör blottställas för sådana eventualiteter som att nödgas indraga sin lånerörelse? Skall man icke hafva större säkerhet i afseende på Riksbankens verksamhet, än att man åtminstone kan vara öfvertygad om att andra medel stå densamma till buds för fullgörande af dess skyldigheter, än just nämnda utväg? Visserligen tänkte sig talaren denna indragning af bankens lånerörelse blott som en eventualitet under tider som icke äro normala, men det är just för dessa tider man måste hafva nödig omsorg om bankens soliditet. Den andra utvägen, som, enligt den ärade talarens påstående, skulle stå Riksbanken till buds, vore att söka i 14 § af bankoreglementet, deri bestämmes dels indragning af lån och kassakreditiv, dels försäljning af utländska valutor och dels slutligen upptagande af lån i utlandet. Ja, mine Herrar, det må vara mycket förträffligt och godt att en sådan utväg finnes; vi må äfven antaga att dessa lån kunna göras, ja, vi kunna icke ens draga detta i tvifvel, ty vårt lands kredit är kanske den bästa i hela Europa; men jag frågar dock, om det är på detta sätt, som vår Riksbank bör vara organiserad, om det är genom att tvingas till upptagande af lån i utlandet som banken bör förskaffa sig metallisk valuta? Jag tror, mine Herrar, att detta vore i flera afseenden ganska betänkligt.

Jag vill icke vidare yttra mig angående Riksbankens ställning, utan endast upprepa att, under lugna och normala förhållanden, under tider af allmänt förtroende och derest Riksbanken skötes med omsorg och beräkning, densamma måste vara att anse såsom tillräckligt stark och såsom en god institution, som med säkerhet fullgör sina åligganden. Men just den omständigheten, som den ärade talaren framhöll, manar oss, för att begagna den ärade talarens yttrande, att taga i allvarligt öfvervägande, huruvida icke för framtiden någon åtgärd vore behöflig, som bättre än nu sker betryggade bankens ställning. På samma gång jag alltså hyser den förhoppning, att banken skall fullgöra sina åligganden, vill jag än en gång framhålla nödvändigheten för representationen att taga i öfvervägande denna för vårt land så viktiga angelägenhet, huru vi för framtiden må kunna på ett bättre sätt organisera våra banker. Och jag för min del anser att detta icke låter sig lämpligare göra än derigenom att, på sätt jag förut nämnt, indraga privatbankernas sedelutgifningsrätt och öfverlåta denna rättighet till en enda bank. Att en bankrörelse kan skötas utan en dylik sedelutgifningsrätt, derpå finnas i vårt land flera exempel, hvilka, enligt min åsigt, äro värda att taga reda på. Emellertid och då af den ärade talaren meddelades åtskilliga upp-

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

lysningar derom, att Riksbankens soliditet icke vore under alla förhållanden så utomordentlig, som en föregående ärad talare, Hr Carl Ericson, tycktes antaga, så anser jag mig endast behöfva fästa sistnämnde talares uppmärksamhet på dessa upplysningar, och då jag för min del fortfarande anser att alla skäl tala för bifall till reservanternes hemställan, vidhåller jag mitt yrkande att denna hemställan må af Kammaren bifallas.

Herr Gumælius: Herr Talman! Sedan den senaste ärade talaren besvarat de flesta af de anmärkningar emot reservanternes förslag, jag haft för afsigt att bemöta, vill jag endast sysselsätta mig med några få punkter som synas mig vara af honom och öfriga talare på vår sida förbigångna; och vill jag då i första rummet hålla mig vid den stränga anmärkning, som utgjorde första afdelningen af Herr Stråles yttrande, och hvilken var rigtad mot att Banko-Utskottet inkommit med ett betänkande angående bankovinstens användande, deruti af Utskottets flertal föreslagits ett belopp af dess mindretal ett annat belopp att användas för statsverkets räkning, båda beloppen skiljande sig från Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, och detta *innan* Stats-Utskottet gifvit oss uppgift om, huru mycket statsverket behöfde, hvilket dock vanligtvis icke brukar erhållas förrän omkring den 13 Maj. I detta hänseende får jag å Utskottets vägnar. såväl å dess fler- som å dess mindretals, fästa den ärade talarens uppmärksamhet å den omständigheten att uti den vid 1876 års riksdag fastställda instruktion för Riksdagens Banko-Utskott föreskrifves uti 1 § bland annat att »Utskottet bör så fort sig göra låter meddela yttrande och förslag om användande af den under föregående året upplupna bankovinsten». Och för min del får jag bekänna att jag inom Utskottet påyrkade, att Utskottet i år icke skulle besvära fullmäktige att afgifva yttrande uti denna fråga, hvaruti de år efter annat fått yttra sig, och detta mitt yrkande grundade jag på den äsigten, att det vore Utskottets pligt att utan obehöfligt dröjsmål inkomma med detta betänkande. Att Utskottet så fort som möjligt inkommer med betänkande angående bankovinstens användande är för öfrigt fullt analogt med det förhållandet, att Stats-Utskottet afgifver yttrande öfver hvilka tillgångar staten har att »draga på», *innan* Stats-Utskottet föreslår, huru dessa tillgångar skola användas. Och jag förmodar att den ärade talaren ej vill fränkänna Banko-Utskottet rättigheten att kunna föreslå ett frångående från Kongl. Maj:ts förslag om bankovinstens användande. Utskottet har nemligen till åliggande att se saken ur bankens synpunkt, och då kan det ju lätt hända att resultatet blir annat än om den ses från statsverkets synpunkt.

För öfrigt vill jag emot denne ärade talares och jemväl emot en annan ärad talares påstående att statsverket väl behöfde de medel hvarom nu tvistas, ställa *dels* ett yttrande i dag af en ärad ledamot af Stats-Utskottet, att banken hade mera behof af dessa medel än

statsverket, — *dels* att den ende af denna Kammare valde ledamoten i Utskottet, som icke reserverade sig mot Utskottets förevarande hemställan, nyss här uttryckligen förklarade sig icke anse statsverket behöfva de belopp, om hvilka här tvistas, — *dels också* Herr Finansministerns yttrande i denna Kammare vid remissen af statsverkspropositionen den 24 sistlidne Januari, att man på en uppgifven inkomsttitel hade att vänta ett öfverskott af $\frac{1}{2}$ million, på en annan af kanske 4 millioner o. s. v. utöfver hvad Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen beräknat, hvilket yttrande enligt mitt förmenande visar att riksstaten är uppgjord på sådant sätt, att några hundra tusen kronor, hvarom här är fråga, på densamma icke utöfva något väsentligt inflytande.

För öfrigt — om ett sådant tillvägagående i fråga om bankovinstens delning som af reservanterne föreslagits, blefve Riksdagens beslut, och detta kunde föranleda Stats-Utskottet att å den framlagda riksstatens många millioner nedpruta ett eller annat hundratusental kronor, så vore väl detta ej så särdeles att beklaga.

Det var någon af herrarne å motsidan, som yttrade, att Riksbanken icke under år 1876 varit i tillfälle att inköpa utländska värdepapper. Detsamma har Utskottets flertal sagt i sitt betänkande, men mindretalet har i sin reservation yttrat en annan mening. Jag ämnar dock icke ingå i en detaljerad granskning af hvad Banko-Utskottets betänkande innehåller, ty då jag varit i tillfälle att deltaga i reservationen, deri nämnda betänkande i någon mån kritiserats, torde en dylik granskning vara öfverflödig, men vid denna punkt i betänkandet må jag dock för ett ögonblick tillåtas dröja. Då man säger, att Riksbanken icke är i tillfälle att köpa utländska papper, får man taga i betraktande, om detta beror på bristande tillgång på utländska statspapper å utländska börser — hvilket helt enkelt vore ett orimligt antagande — eller om det beror derpå att dessa papper under det gångna året ställt sig så ofantligt högt i pris. I fjor noterades de utländska papperen i följd af krigsutsigtorna till temligen måttliga pris. Ur de anteckningar jag gjort må exempelvis nämnas ett par af de förnämsta, såsom franska treprocentsräntan, som i Paris i slutet af Juni 1876 stod till 67,45, i slutet af Juli till 70,45, i slutet af Augusti till 71,92, September 71,57, Oktober 69,95, November 72,22 (efter att föregående dag ha stått i 70,35), December 70,75. Den sista noteringen, som jag varit i tillfälle att se, var för den 21 Februari, då franska treprocentsräntan stälde sig i 72,88. Den har nu stigit till högre pris, än hvad den i allmänhet stod till under senare hälften af förra året, och det är antagligt, att, om det fortfarande blir fred, den kommer att ytterligare stiga. Då är tillfället att köpa billigare försummadt, och då banken *skall* köpa mera af utländska obligationer, än den nu innehar, gör den derpå förlust. Blir det åter krig, komma dessa papper utan tvifvel att falla, och då skulle det vara godt, om bankofullmäktige hade penningar till hands att inköpa

Om användningen af bankovinsten för år 1876.

(Forts.)

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

sådana papper. Naturligtvis anför jag detta endast såsom ett exempel, utan att jag vill tillåta mig att dermed hafva gjort något försök till en fingervisning, hvilka utländska papper böra köpas; men hvad jag här sagt om ett af de bättre utländska papperen, gäller, vid i hufvudsak lika förhållanden, i temlig grad äfven för de öfriga. Franska femprocentsräntan har undergått motsvarande vexlingar mot treprocentsräntan; men då den löper med fem procent, ställer den sig, efter att ha öfverskridit pari, vanligen till lägre kurs än den enligt papperets art och värde borde göra, likasom våra egna papper noteras till alltför låg kurs, emedan man äflats att onödigtvis förskrifva Sveriges lån med för hög ränta. Nöjet att hafva 5-procents-, ja äfven $4\frac{1}{2}$ -procentslån kostar Sverige åtskilligt i minskad kredit och ökad ränta. Ser man vidare på engelska consols, hvilka för den 21 Februari i London noterades till $95\frac{3}{4}$, slutande med $95\frac{13}{16}$, så är äfven detta högre än under de senare månaderna af förra året. De gälde exempelvis vid slutet af Juni 1876 blott $93\frac{15}{16}$ och vid slutet af December $94\frac{3}{8}$. Dessa noteringar gifva visserligen icke någon lysande ränta, efter svenska förhållanden att se saken, men de gifva dock för treprocents-*rentes* fulla 4 procent afkomst och för *consols* mellan 3 och 4 procent, hvilket verkligen är något öfver de två procent, om hvilka Herr Carl Ericson talade. Man lär för öfrigt icke i utlandet få på sina behållningar, vare sig att de insättas i utländska banker, placeras i vaxlar eller i fonder, få påräkna så synnerligen god ränta. Att Riksbanken under förra året tillfälligtvis på en del af sina utländska behållningar fått högre ränta än vanligt, lär icke ändra regeln, som är att behållningar hos utländska banker ge sämre afkastning än klokt inköpta utländska fonder; och jag vågar påstå, att kursnoteringen icke stält sig oförmånligt att inköpa papper under förra året.

För att vidare belysa detta må ännu några ord tilläggas. Jag nämnde, att franska treprocentsräntan nu står högre än under senare delen af fjoråret. Jemför man hennes nuvarande höga pris med samma räntas medelpris under en längre tidrymd, under ett fullt tredjedels sekel, under exempelvis de 34 åren från 1825 till och med år 1858, så ställer sig detta medelpris till 73 procent, således fullt lika högt som nu; men i fjor var priset lägre. Jag anser därför att fjorårspriset icke har varit afgjort afskräckande.

Med anledning åter af hvad en af bankofullmäktige yttrat, att, om guldet anlätades för mycket, såsom i tider då vår import öfversteget exporten, kan detta icke hjälpas genom att använda bankovinsten, utan endast genom tillämpande af föreskrifterna i 14 § af bankoreglementet, nemligen genom indragning å lånerörelsen o. s. v., vågar jag dock mot honom påstå, att det till en viss grad verkligen kan hjälpas genom att anlita Riksbankens vinst, om fullmäktige vilja ställa sig till efterrättelse föregående Riksdags och, som jag vill hoppas, denna Riksdags blifvande beslut i frågan genom att

i lämplig tid inköpa utländska statspapper. I nämnde 14:de paragraf säges ju, att, om metalliska kassan visar benägenhet att allt för mycket nedgå, böra fullmäktige i tid vidtaga de åtgärder, hvilka med afseende på förhållandena för tillfället finnas lämpliga, medelst *afyttrande af obligationer eller statspapper*, medelst sedelstockens förminskning genom indragning å lånerörelsen, eller medelst anlåtande af kredit å utrikes ort.

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

I *första* rummet, och icke utan skäl i detta rum, säger författningen således, att då så illa är, att man för att skaffa sig guld behöfver anlita bankens tillgångar, skall detta ske derigenom, att fullmäktige afyttra obligationer eller statspapper.

Dermed måste naturligtvis då menas utländska obligationer, ty gifvet är, att våra egna under sådana omständigheter vanligen ej äro så lätta att afyttra. En annan åtgärd, som fullmäktige skulle ega att vidtaga, vore visserligen indragning å lånerörelsen; men i likhet med den ärade talaren på helsingborgsbanken vill jag hoppas och är viss om, att de fullmäktige, som inse och förstå sitt uppdrag och behjerta landets behof och Riksbankens ställning, skola noga betänka sig, innan de under en sådan tid i någon högre grad göra indragning å lånerörelsen. Herr Olsson har redan fäst uppmärksamheten på, att Riksbanken icke bör använda den nu ifrågasatta förstärkningen till utvidgning i sin lånerörelse, och reservanterne hafva tydligt och bestämdt uttalat den uppfattning, att dessa medel icke skulle användas till utlåning utan till inköp af utländska statspapper för mötande af påkänningar å sedelutgifningsgrunden. Jag behöfver då icke uppehålla mig vid deras tal, hvilka uppträdt mot att man skulle med bankovinsten öka Riksbankens lånefonder.

Herr Ericson, som ej tyckte om, att man fäste stort afseende vid banksiffror för en viss dag, omnämnde emellertid en uppgift af Banko-Utskottet i dess betänkande N:o 1, innehållande berättelse om Riksbankens rörelse och förvaltning, att ställningen den 13 Januari 1877 varit ganska god. Jag medger villigt detta; om man till beloppet af de tillgångar i guld och andra valutor, på hvilka sedelutgifning får grundas, lägger bankens behållning i obligationer, in- och utländska, så finnes den summan icke så obetydligt öfverstiga grundfonden, reservfonden och de reserverade medlen sammanräknade. Detta är nu visserligen ett mycket tillfredsställande förhållande; men å andra sidan tror jag ej heller att dessa tillgångar böra gå alltför mycket under sammanräknade beloppet af grundfonden, reservfonden och de reserverade medlen.

Herr Ericson yttrade jenväl, att han icke kunde inse, hvarför reservanterne omnämnt det nya statslånet å omkring 25 millioner, då detta ej kunde i någon mån inverka på ställningen. För min del anser jag det dock icke vara utan all sådan verkan, ty då staten indragit ett lån å 25 millioner kronor, utan att för tillfället egentligen behöfva detsamma till uppgifvet ändamål, borde väl ställningen i allmänhet visa sig ännu gynsamare; och ett annat blir

Om använd-
ningen af
bankvinsten
för år 1876.
(Forts.)

möjligen förhållandet, då dessa millioner, som nu till stor del utpressats i lånerörelsen, skola dragas derutur för att användas till det ändamål, hvartill de äro afsedda, nemligen till jernvägsbyggnader. Jag tviflar ock på, att man under detta eller ett par följande år kan finna någon giltig förevändning att vid riksdagen föreslå upptagandet af något ytterligare statslån; och sker icke detta men dessa 25 millioner emellertid skola åter indragas, lär det väl komma att kännas såsom en sugning, för så vidt nemligen icke det skulle inträffa en betydligare stegring i konjunkturerna för våra utförselvaror, något som är alldeles oberäkneligt.

Herr Ericson skilde sig från oss reservanter derutinnan, att han ville minska den del af vinsten, som skulle hos Riksbanken bibehållas med 400,000 kronor, men yttrade deremot att, om han ansett att någon fara för banken förefunnnes, något som enligt hans förmenande reservanterne skulle anse vara förhållandet, han ville föreslå att till Riksbanken af statsmedel öfverlemnades till och med 10 millioner kronor. Detta är ett yttrande som — för att begagna mig af ett af denne talares uttryck — synes mig något naivt och hvarpå jag anser mig icke behöfva ingå i vidare svaromål.

Bland de olika spörsmål, till hvilka vi för detta ärendes bedömande behöfva taga hänsyn, lärer också vara den sväfvande fråga, som blifvit berörd af en föregående talare och hvarom vid denna riksdag väckts motion, nemligen om Riksdagen bör söka att i någon mån påskynda verkställigheten af en föregående Riksdags beslut om upphörande af de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å mindre valörer och skulle detta beslut i någon mån komma att tillämpas, så torde det vara så mycket nödvändigare att Riksbanken blefve satt i tillfälle att i motsvarande mån utveckla sig. Detta är också skälet, hvarföre jag föreställer mig att det vore ganska godt om Riksbanken kunde fortfarande stärkas. Herrarne erinra sig väl, att när denna Kammare lemnade sitt bifall till nu gällande lag för enskilda banker, fattade Riksdagen samtidigt det beslut att enskilda bankernas både 10- och 5-krousedlar skulle i en snar framtid indragas. Detta var en sammankoppling som jag beklagar, emedan jag insåg att den skulle försvåra sjelfva reformen. Det öfverlemnades till Kongl. Maj:t att bestämma tidpunkten för nyssnämnda indragning; för min del skulle jag helst se att man toge ett steg i sender och till en början sökte ställa så till, att de enskilda bankernas femmor må inom icke så lång tid härefter kunna indragas.

Herr Carl Ericson påstod, att reservanternes yrkande gick derpå ut att för all framtid ena hälften af bankvinsten skulle innehållas för Riksbankens behof och den andra hälften öfverlemnas till statsverket. Reservanterne hafva icke alldeles sagt detta, utan de hafva uttryckt sig så, »att de anse sig hafva giltiga skäl att betrakta vinstens halfvering såsom en för vanliga tidsförhållanden tills vidare antagen grundsats». Första stadiet i tillämpningen af denna grund-

sats vore, efter min mening, att hinna derhän, att den del af bankens fonder, som bör läggas i utländska obligationer, komme att uppgå till 10 millioner utöfver grundfonden, hvilket belopp vi, med fasthållande af nyssnämnda grundsats, hoppas kunna uppnå till nästa år.

Att Banko-Utskottets flertal i år föreslagit, att af Riksbankens under år 1876 upplupna vinst 1,300,000 kronor må öfverlemnas till statsverket samt återstoden, 520,691 kronor 90 öre, åt Riksbanken bibehållas, härleder sig, såsom jag förmodar deraf, att händelsevis Riksdagen i fjor beslöt att af 1875 års bankovinst öfverlemna 1,300,000 kronor till statsverket. Nu förhåller sig emellertid så, att nyssnämnda belopp 1,300,000 kronor utgör 71 procent och ett bråk af 1876 års bankovinst, under det att den del af samma vinst, som föreslås åt Riksbanken bibehållas, uppgår till 28 procent och ett bråk. Detta synes mig emellertid, om det skall ange ett förhållande mellan de åt statsverket och Riksbanken behållna andelar af bankovinsten, vara en mycket bråkig proportion. Hälften är då något enklare. Om man för öfrigt betraktar, huru dessa vinstmedel, från den första tid som Riksgäldskontoret med dem tagit befattning, blifvit mellan Riksbanken och statsverket (eller Riksgäldskontoret) delade, så finner man, att i medeltal mellan 900,000 och 1,000,000 kronor, eller ungefär samma belopp som nu af reservanterne blifvit föreslaget, ingått till Riksgäldskontoret eller Statskontoret. Under de 41 åren 1835—1875 aflemnades från Riksbanken i medeltal 955,852 kronor vinstmedel årligen. Det är att hoppas att, med bibehållande af hälftenprincipen, det helopp af dessa vinstmedel, som ett följande år kommer att aflemnas för statsverkets räkning, skall uppgå till betydligt högre siffra än de vanliga nihundratusen, med hvilka statsverket denna gång torde böra åtnöjas.

Jag hemställer om bifall till reservanternes förslag.

Häruti instämde Herr *Jan Andersson* i Jönvik.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet Herr Statsrådet *Forssell*: Sveriges Riksbank är af Kongl. Maj:t så fullkomligt oberoende, Konungens rådgifvare äro för dess förvaltning så alldeles oansvarige, att chefen för finansdepartementet har ringa fog att deltaga i meningsskiftet rörande denna banks angelägenheter. Han har dock till uppgift att framställa och vid behof försvara vissa anspråk på Riksbankens kassa, en uppgift som stundom varit mindre angenäm, då man från Riksdagens sida velat betrakta dessa anspråk nära nog som en fiendtlig makts illasinnade anfall. Denna mening, som haft sin grund i minnena från den tid, då staten i nödens stund tillgrep bankens kapital och, hvad mer var, de der insatta medel, har dock nu mera tydligen lemnat rum för en lugnare uppfattning. Man erkänner nu villigt, att Riksbanken drifver en affärsrörelse, att den dermed bör bereda skäligen afkastning å sitt kapital, och att denna afkastning både kan och bör till *samhällets* nytta användas, likasom andra affärsföretag till delegarne utdela sin

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

vinst. Meningarne om den nyttiga användningen hafva dock varit och äro ännu delade. Det fans en tid, då det för mången framstod som det nyttigaste af allt, att med vinsterna öka diskontfonden för utlåning till betryckta näringars understöd; men sedan näringarnes betryck upphört, förnimmer man nu knappt en röst, som vid Riksdagen klagar öfver brist på lånetillgångar i Riksbanken. Det fans ock en tid, då man ville hopa vinst på vinst för att dermed öka grundfonden så, att Riksbanken småningom skulle kunna öfvertaga landets hela penningarörelse och uttränga privatbankerna; men eget nog har äfven härutinnan stämningen ej litet förändrats, sedan man både från Riksbankens och dess principalers sida begynt erkänna, att äfven de enskilda kreditanstalterna kunna medföra gagn. Härmed har också den nu föreliggande frågan förlorat den udd, som för någon tid sedan vållade den retade stämningen vid hennes behandling. Nu tala de, som förorda bankovinstens behållande åtminstone till hälften vid Riksbanken, nästan uteslutande om behovet att gifva banken nödig förstärkning, och i synnerhet att stärka dess metalliska kassa mot befarade anlopp på densamma. Det är också detta behof, som varit under pröfning i det meningsskifte, hvilket nu pågått, och hvaraf ähörarne kunnat bilda sig en föreställning om halten af de anförda skälen. Jag har derunder med glädje af de mest kompetente domare hört försäkras, att Sveriges Riksbank verkligen eger denna styrka, hvilken nu under lång tid utmärkt densamma. Men jag har å andra sidan med smärta och förvåning hört talare, under ifvern för dess förstärkande, förespegla oss vådliga faror för denna institution och framställa dess förmåga att fylla sina skyldigheter såsom betänkligt svag. Jag har likväl lugnat mig, då jag funnit, att de, som velat bibringa oss denna öfvertygelse, dervid utgått från en förutsättning, som är oriktig och orimlig. De hafva nemligen tydligen tänkt sig, att Sveriges Riksbank skall hafva till åliggande att honorera hela Sveriges förbindelser till utlandet, att den skall dämna den utåt gående guldströmmen, att den har, som reservanterne uttryckte sig. »ovilkorlig skyldighet att vid behof tillhandahålla guld». Vore det så, då vore visst skäl att tala om en »svag och vacklande» Riksbank, då vore ej rådligt att taga ett öre af bankovinsten, då vore bäst att kasta budgetens alla millioner i bankens kassa — de skulle der väl behöfvas. Men lyckligtvis förhåller det sig icke så; lyckligtvis är Riksbanken skyldig att tillhandahålla guld icke »ovilkorligt vid behof» utan endast mot vilkor, att den som behöfver guld köper det med Riksbankens *egna sedlar*. Och så komma vi nu som alltid i fråga om bankens och den metalliska kassans styrka tillbaka till frågan, huruvida denna kassa har en riktig och sund proportion till bankens utelöpande sedlar; det är dessa sedlar som är bankens börda, det är deras uppbärande, förmågan att dem inlösa, som pröfvar bankens styrka; och efter hvad fullgod domare intygat, är denna styrka utom allt tvifvel.

Då jag tillstyrkt Kongl. Maj:t att af 1876 års bankovinst be-

gära 1,600,000 kronor, har jag på grund af min officiella ställning kunnat göra detta utan hänsyn till något annat än statsverkets behof. Men jag vågar säga, att jag vid denna tillstyrkan tagit hänsyn äfven till Riksbankens ställning och att jag icke begärt mer, än Riksbanken efter min öfvertygelse kunde undvara. De officiella handlingar, som voro mig tillgängliga, utvisade, att den metalliska kassan under senare tid haft ett särdeles gynnsamt förhållande till sedlarne, att den metalliska kassan och de dermed fullt jemförliga valutorna tillsammans vid årets slut utgjorde omkring 26 millioner, under det utelöpande sedlar utgjorde 30 millioner, samt att den obegagnade sedelutgifningsrätten, bankens första reserv, längre tid hållit sig omkring 12 till 13 millioner, eller hälften af bankens grundfond, allt tecken till något helt annat än svaghet i förhållandet mellan kassa och förbindelser. Se vi åter på låneräkningarne, så finnes det, att Riksbanken numera har att utlåna 36 à 37 millioner af egna medel, innan den kan begynna att uppträda som mellanhand mellan långgifvare och låntagare, innan den kan utlåna upplånade medel, och att den hittills ej kunnat bringa denna del af sin verksamhet, all bankrörelses ära och stolthet, till större utlåning än $6\frac{3}{4}$ millioner. Det är häruti som proportionen mellan egna kapitalet och rörelsen på det hela är för vår bank mindre gynsam än för de flesta andra europeiska banker af obestriddig styrka och soliditet, det är af denna grund jag vågar påstå att genom tillökning af en banks kapital utöfver en viss gräns, hvilken hos oss redan är uppnådd, om ej öfverskriden, genom att sålunda oupphörligen fylla banken med eget kapital, ökar man icke dess styrka men väl dess fetma; och för banker liksom för andra organismer medför denna naturprocess åtminstone icke någon tillväxt i lifskraft och smidighet.

För mig har det varit en särskild tillfredsställelse, att Banko-Utskottet bekräftat min ofvan antydda uppfattning, då det förklarar, att för Riksbanken nu ej förefinnes något särskildt behof af vare sig hela eller någon större del af bankovinsten. Fullmäktige begagna i sitt yttrande rörande frågan om bankens behof af vinsten en ordvändning så diplomatiskt fin, att den kan tolkas på mer än ett sätt, och reservanterne hafva därför åberopat densamma till stöd för sin mening, likasom jag möjligen skulle kunna vända densamma mig till fördel.

Men om det nu också för Riksbanken ej förefinnes något särskildt behof af vare sig hela eller en större del af bankovinsten, så återstår naturligtvis alltid att pröfva, huruvida densamma behöfves för statsverkets räkning. Derom har jag redan inför Kongl. Maj:t uttalat min mening, men Kongl. Maj:ts derpå grundade framställning har Riksdagen ännu icke varit i tillfälle att pröfva. Väl lära de, som nu yrka, att 700,000 kronor skola slås af på det belopp Kongl. Maj:t begärt i afseende å statsbehöfvens fyllande, lugna sig dermed, att dessa behof antagligen icke skola från Riksdagens synpunkt uppfattas alldeles så som från Kongl. Maj:ts synpunkt. Men

Om användningen af bankovinsten för år 1876.

(Forts.)

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

det är mig ock sagdt, att mången nu umgås med planer, som, om de förverkligades, icke skulle minska utan snarare öka dessa behof, och vid det förhållande, att ännu ingen vet, huru statsregleringen kommer att afslutas, hemställer jag, huruvida det är klokt att så betydligt minska tillgångarnes tjänjbarhet, som reservanterne afsett.

Herr Liss Olof Larsson: Jag skall icke länge upptaga Kam-
marens tid, blott tillkännagifva, att jag ansett mig böra instäm-
ma i den reservation, som finnes Banko-Utskottets betänkande vidfogad.
Jag gör det så mycket hellre som jag, då fullmäktige i Riksbanken
afgäfvit sitt utlåtande, anmälde min reservation i samma syfte som
föreliggande reservation. På samma gång får jag förklara, att jag
alla delar instämmer såväl med Banko-Utskottet som med Chefen
för finansdepartementet derutinnan, att Riksbankens ställning icke
för närvarande är sådan, att banken för sin konsolidering har behof
af någon större andel af den senast upplupna bankovinsten, men jag
har tänkt mig sjelfva saken annorlunda än Utskottet gjort, och Herr
Finansministern uti sitt anförande nyss visade sig hafva gjort. Jag
anser för min del att man bör bereda sig på de svåra tider, hvilka
otvifvelaktigt varda kommande. När de svåra tiderna komma, *då*
är det tids nog att förstärka Riksbanken — har man försäkrat. Vi
hafva i afton hört åtskilliga uttalanden i sådan rigtning. Men när
man sålunda framhåller att Riksbanken för närvarande icke behöfver
förstärkning, så hemställer jag till dem som känna förhållandet,
huru ställningen skulle hafva varit i landet, om icke det stora stats-
lånet blifvit indraget i somras. Jag behöfver blott erinra derom för
att hvar och en, som känner dessa förhållanden, också skall inse,
att landet icke för närvarande skulle njuta en så god penningställ-
ning, om ej detta stora lån blifvit indraget. Deraf berodde, att
under den rika penningetillgång, som vid lånets indragning inträf-
fades, Riksbanken var i tillfälle att erhålla betydliga summor från
Riksgäldskontoret.

Nu har såväl Banko-Utskottet som reservanterne framhållit att
de vinstmedel, hvilka stanna i banken, böra användas till inköp af
goda utländska statspapper i ändamål att derigenom stärka bankens
metalliska kassa. Utskottet erkänner att sådant låter sig göra och
det behöfves icke något bevis derpå, ty Riksbanken har för närvarande
utom reservfonden äfven reserverade medel, för hvilka statspapper i
utländskt mynt, jemlikt Riksdagens derom fattade beslut, blifvit in-
köpta. Af Banko-Utskottets betänkande N:o 1 framgår likväl att
Riksbanken varit nödsakad sälja dessa statspapper och det under nu-
varande lyckliga tider. Detta förhållande må vara bevis nog på
rigtigheten af den åsigten, att bankovinsten mycket väl kan finna
användning, om den till någon större del stannar i Riksbanken. Men
man säger ändå att *banken* icke behöfver bankovinsten. Jag skulle
vilja vända om satsen och säga, att *statsverket* icke behöfver banko-
vinsten. När statsverkets ställning är så fördelaktig som för när-

varande, när det finnes 8 millioner i öfverskott att använda 1878, då borde statsregleringen kunna uppgöras, utan att man dervid behöfver taga från Riksbanken så stor del af sista årets vinst, som regeringen föreslagit och Banko-Utskottet efter någon nedprutning godkänt.

Jag har också ansett mig haft skäl för min reservation mot bankofullmäktiges beslut, angående fördelningen af vinsten, i den omständigheten, att tvenne föregående Riksdagar beslutat i enlighet med den principen, att Riksbanken bör behålla hälften af bankovinsten. Jag trodde att jemväl nu samma princip borde följas.

Jag skall emellertid hålla hvad jag nyss lofvade — att icke länge upptaga Kammarens tid. Ett enda ord vill jag dock tillägga. Det är för närvarande mycket, som lägges majoriteten i denna Kammare till last. Det är också mycket troligt, att i framtiden, då man är mera berättigad och bättre i stånd att opartiskt bedöma vår hållning, man skall finna, att denna majoritet begått ett och annat misstag. Men derom är jag fullkomligt öfvertygad, att våra efterkommande icke skola lägga majoriteten till last dess bemödanen att söka stärka Riksbankens kredit. Det kan komma tider, då man tvärtom skall hålla oss räkning för dessa sträfvanden.

Friherre A. H. Fock: Jag anhåller att blott få yttra några ord, hufvudsakligen derföre att ett uttryck i mitt sista anförande blifvit af en talare på skånebanken missförstått. Jag kan nemligen icke på annat sätt än som beroende på ett missförstånd fatta det svar han derpå afgaf. Jag yttrade nemligen några ord om Riksbankens indragning på lånerörelsen samt om anledningarne dertill. Derföret hade bemälda talare sjelf yttrat något om de stora depositioner, som Riksbanken fått mottaga från Riksgäldskontoret. Men hvilken var då orsaken till dessa stora depositioner? Jo, Riksgäldskontoret hade indragit i landet ett stort utländskt lån på öfver 20 millioner kronor. Dessa penningar kunde Riksgäldskontoret icke genast använda för det med dem afsedda ändamålet, utan måste antingen sjelf utlåna dem på viss tid, eller ock öfverlemna åt Riksbanken eller någon annan bankinrättning att göra det. Riksbanken öfvertog då ett belopp af 12 millioner af detta lån mot depositionsbevis, ställda på fyra månaders uppsägning. Min mening med uttrycket »indragning å lånerörelsen» kunde således icke vara någon annan än den att, när Riksgäldskontoret hos Riksbanken uppsade denna deposition, så måste också Riksbanken i sin tur uppsäga sina låntagare. Detta var den naturligaste sakverl i den; och hade Riksgäldskontoret sjelf lånt ut medlen, så hade det tvifvelsutan också sagt upp dem, då de behöfdes. Det är nemligen klart, att den, som lånar penningar på viss uppsägningstid, måste vara beredd att då denna tid är inne betala dem tillbaka.

Hvad i öfrigt beträffar vidare inskränkning å lånerörelsen, så frågade samme talare — och meningen var väl att derigenom söka åstadkomma en viss förskräckelse — »är det på det viset som Riks-

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.
(Forts.)

banken skall skötas?» Ja, eftersom reglementet föreskrifver de fall, då indragning å lånerörelsen *skall* ske, så måste också, då ett sådant fall inträffar, indragning ske.

Vidare talade han om anlitande af utländsk kredit.

Ja, om behovet så kräver, så är äfven detta fullt enligt med reglementet; och deri kan således icke ligga någon fara. Jag tror för öfrigt att hvilken bankinstitution som helst kan blifva nödsakad att anlita krediten, i fall den icke kan nog hastigt tillgodogöra sig sina egna tillgångar. Jag vet mycket väl, att det är i första rummet obligationerna, och främst just dessa utländska till reservfonden hörande, som skola i händelse af behof anlitas. Den ärade talare, som fäste uppmärksamheten härå, känner såsom ledamot af Banko-Utskottet ganska väl att dessa obligationer blifvit, då så behöfts, sålda likasom äfven öfriga obligationer icke tillhörande reservfonden. Det är derföre önskvärdt att denna reservfond kan stärkas. Men den kan i närvarande stund stärkas med de belopp som kunna för det ändamålet användas, d. v. s. icke belopp i sedlar utan belopp i guld, som kunna för ändamålet disponeras. Det är icke heller riktigt, jag vågar påstå det, såsom samme talare yttrade, att obligationer icke kunnat köpas. Detta har också en talare redan upplyst. Obligationer och consols, med ett ord utländska statspapper, hafva mycket väl kunnat köpas för pris, som ingalunda varit afskräckande, och sådana köp hafva också, såsom Herrarne af handlingarne behagade finna, till icke obetydliga belopp egt rum. Men alla dylika köp äro naturligtvis ytterst beroende på tillgången af vaxlar i utländskt mynt, öfverskjutande behovet af vaxlar till betäckande af utländsk skuld. Öfverskjuter exporten importen, så blir tillfälle att köpa sådana papper, och då bör naturligtvis öfverskottet i dylika papper nedläggas. Jag anser för min del icke heller alldeles osannolikt att vid sjöfartens öppnande, om vaxeltillgången då visar sig tillfredsställande, Herrar fullmäktige skulle kunna, med den ställning som nu är, blifva i tillfälle att göra ytterligare sådana obligationsköp.

Det var endast för att tydligare förklara min mening med detta uttryck: »indragning å lånerörelsen», som jag begärde ordet; för resten har jag ingenting vidare att tillägga.

Herr Jöns Rundbäck: Blott några ord såsom en resumé af hvad här i frågan förekommit. Jag skall icke inlåta mig på några statsekonomiska eller finansiella betraktelser. Gerna vill jag medgifva, hvad flere föregående talare och äfven Herr Finansministern framhållit, att för närvarande ingen fara finnes för Riksbanken att icke kunna fullgöra sina förbindelser. Men, mine Herrar, mellan bankofullmäktige och Banko-Utskottet har uppstått en schism. Och vid riksdagarna har alltid denna fråga tagit uppmärksamheten i anspråk och föranlett lifliga meningsutbyten i Kamrarne.

Låtom oss dock fasthålla en bestämd grundsats och en gång för alla klart och tydligt säga, huru stor del af bankovinsten skall

reserveras för banken, vare sig hälften eller mera! För närvarande gör det ingenting, om statsverket får några hundra tusen kronor mer eller mindre af banken; men det är nödvändigt att etablera en bestämd princip i frågan och hålla fast vid den grundsats, som först genom gemensam votering och sedan utan vare sig diskussion eller gemensam votering af begge Kamrarna med stor röstöfvervigt blifvit antagen.

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Jag biträder reservanternes förslag för grundsatsens skull.

Herr Philipsson: Ehuru jag gerna skulle vilja biträda den siste talarens önskan att endast för grundsatsens skull bifalla reservanternes förslag, anser jag mig dock skyldig att, då jag kommer att yrka på bifall till detsamma, med några få ord angifva skälen derför.

Jag röstar för reservanternes förslag *icke* på grund af motiveeringen vid reservationen, ty jag vill icke inlåta mig på någon undersökning, huruvida bankens säkerhet fordrar den föreslagna tillökningen, hvilket jag, för min del, icke tror vara fallet, utan på grund af de utlåtanden, Banko-Utskottet och bankofullmäktige afgifvit i frågan.

Banko-Utskottet yttrar bland annat följande: »Utvecklingen såväl särskildt i bankrörelsen som i allmänhet i hela närings- och handelsverksamheten påkallar emellertid en i jemnbredd dermed gående utvidgning af Riksbankens fonder, derest denna bank skall under alla förhållanden kunna häfda sin ställning såsom centralbank. Genom dessa ord anser jag för min del ådagalagdt, att sjelfva stridsfrågan, eller huruvida Riksbanken bör öka sina fonder eller icke, måste jakande besvaras. Utskottet säger visserligen, att behofvet i detta hänseende skulle blifva tillräckligt tillgodosedt, om af nästlidna års bankovinst en mindre andel bibehölles åt Riksbanken och det öfriga öfverlemnades till statsverket.

Detta må nu vara en smakfråga för Banko-Utskottet, men, hvad beträffar bankofullmäktiges uppfattning, förhåller sig saken något olika. I det utlåtande fullmäktige afgifvit, hafva de nemligen åberopat hurusom de, enligt deras vid 1875 års riksdag afgifna yttrande, ansett med Riksbankens fördel bäst öfverensstämmande, att när icke något Riksbankens särskilda behof fordrade, att dess vinst hel och hällen eller till större delen åt Riksbanken bibehölles, en viss fördelning af vinsten mellan statsverket och Riksbanken ansåges gifven och bestämd, i hvilket hänseende de vid samma riksdag ock föreslagit, att en fjerdodel af vinsten skulle kvarstanna i banken och det öfriga öfverlemnades till statsverket. Fullmäktige tillägga dock vidare, att, om af de beslut, som Riksdagen så väl nämnda år som 1876 fattat, att ungefär hälften af vinsten skulle öfverlemnas till statsverket och återstoden i Riksbanken kvarvara, borde anses följa, att Riksdagen ål funnit en gifven fördelningsgrund mellan statsverket och Riksbanken böra iakttagas, men att denna skulle bestå i

Om använd-
ningen af
bankovinsten
för år 1876.

(Forts.)

en lika fördelning af medlen dem emellan, fullmäktige ansåge, att denna grund för fördelningen äfven för framtiden borde följas.

Då, enligt min uppfattning, Riksdagen, medelst ifrågavarande beslut, hvilka, efter erhållen kännedom om fullmäktiges åsigt, om önskvärdheten af en för vanliga förhållanden bestämd fördelningsgrund, tillkommit på det sätt, som grundlagarne, för fattande af beslut i bankfrågor, der Kamrarne stanna i olika meningar, föreskrifva, uttalat sin mening derom, att *halfva* vinsten borde i Riksbanken kvarstanna, vågar jag hemställa, huruvida något skäl kan förefinnas, att nu, i enlighet med Banko-Utskottets förslag, ändra fördelningsgrunden för att kanske ett annat år återgå till den vid de två senaste riksdagarne antagna. Enär Riksdagen i fjol, då bankovinsten uppgick till något öfver 2,600,000 kronor, ansåg att hälften af densamma borde bibehållas åt Riksbanken och hälften öfverlemnas till statsverket, är det väl dessutom så mycket angelägnare att i år vidhålla denna fördelningsgrund, som den bankovinst, hvaröfver Riksdagen nu eger att förfoga, med omkring 800,000 kronor, eller nära en tredjedel, understiger den, han i fjol hade att tillgå.

Jag tror alltså, att Kammaren bör godkänna reservanternes förslag, och tillstyrker derföre, på grund af de utaf mig nu återopade skäl, bifall till detsamma.

Med Herr Philipsson instämde Herr *Pehr Nilsson* i Vittjerf.

Herr Lyttkens: Jag är till största delen förekommen af den siste ärade talaren och vill endast ytterligare fästa uppmärksamheten derå, att förliden Riksdag nästan enhälligt beslutat att af bankovinsten hälften skulle tillfalla statsverket och den andra hälften banken sjelf. När en sådan enstämmighet i frågan i fjol gjort sig gällande hos Riksdagen, måtte det väl vara något statsverkets behof, som föranledt regeringen att i år äska en större anpart af denna vinst. Men som vi veta finnas ju i statskassan flera millioners öfverskott. Finansministern har dessutom upplyst, att beräkningarne af nästkommande års inkomster äro så lågt uppgjorda, att på de förnämsta inkomstitlarne betydande öfverskott äro att motse. Då sålunda statsverket icke är i behof af dessa penningar, kan jag icke finna att Banko-Utskottet haft skäl att frångå den grundsats om vinstens fördelning, som de tvenne sista åren, det första året genom gemensam votering, men det andra så godt som enhälligt, blifvit af Riksdagen antagen.

På dessa grunder yrkar jag bifall till reservanternes förslag och beklagar, om vi nu återigen skulle behöfva angående denna sak skrida till gemensam votering.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de meningar som förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på yrkandet att, med afslag å nämnda

hemställan, det förslag måtte bifallas, som blifvit framställt i den af Herr Gumælius m. fl. afgifna reservationen; och förklarade Herr Talmannen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef då begärd och företogs enligt en af Kammaren godkänd, så lydande voteringsproposition:

Om användningen af bankovinsten för år 1876.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad Banko-Utskottet hemställt i 1:a punkten af utlåtandet N:o 6,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit den af Herr A. Gumælius, med flera, afgifna, vid utlåtandet fogade reservation.

Omröstningen utföll med 23 ja mot 128 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit enligt nej-propositionen.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 14, angående reglering af utgifterna under riksstatens Första hufvudtitel;

N:o 15, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Andra hufvudtitel;

N:o 16, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel; och

N:o 24, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag;

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, angående stämpelpappersafgiften;

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtanden:

N:o 3 (i samlingen N:o 4), angående underdånig skrifvelse med anhållan om ändring af § 9 mom. 2 af Kongl. förordningen den 20 Juli 1861, angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande;

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 12.

N:o 4 (i samlingen N:o 5), i anledning af väckt motion om ändring af 3 kap. 23 § i Kongl. stadgan angående försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer af den 29 Maj 1846; och

N:o 5 (i samlingen N:o 6), i fråga om förändrad lydelse af mom. 1 i Kongl. kungörelsen den 4 Maj 1855 angående vederbörandes åliggande att upprätta och till presterskapet aflemna förteckningar öfver personer, som varda sakfälda eller för sina förbrytelser under framtiden ställda; samt

Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 1 (i samlingen N:o 7), med anledning af Herr Johan Jönssons motion (N:o 47) med anhållan om utredning för afskaffande af kyrkotionde i Skåne, Halland och Blekinge.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag rörande de i Kammarens sammanträden denna dag fattade beslut.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Ola Andersson* i Nordanå under 14 dagar från och med den 3 instundande Mars.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 10 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.